

Tusculum

2022
SOLIN-15

Tusculum

15

Solin, 2022.

Nakladnik

Javna ustanova u kulturi
Zvonimir Solin
Kralja Zvonimira 50
Solin

Za nakladnika

Tonči Čićerić

Glavni urednik

Marko Matijević

Uredništvo

Joško Belamarić
Nenad Cambi
Dino Demicheli
Josip Dukić
Arsen Duplančić
Miroslav Katić
Šime Marović
Dražen Maršić
Michael Ursinus

Grafičko oblikovanje i priprema za tisak

Marko Grgić

Izrada UDK-a

Iva Kolak, Sveučilišna knjižnica u Splitu

Tisak

Jafra Print Solin

Naklada

500 primjeraka

Izdavanje časopisa novčano podupire Grad Solin.

UDK 908(497.5-37 Solin)

Tiskana inačica: ISSN 1846-9469

Mrežna inačica: ISSN 1849-0417

Tusculum

Časopis za solinske teme

15

Solin, 2022.

Sadržaj

7-39	Martin Bažoka – Ivan Šuta	Prapovijesni nalazi s gradine Sutikve u Solinu
41-59	Luka Donadini	Religija, kult i moralnost u Saloni (I) Poštovanje i dužnost prema božanstvima
61-69	Nikola Cesarik	<i>Cohors I Alpinorum vel cohors I milliaria Delmatarum?</i>
71-85	Diana Čorić – Dražen Maršić	Salonitanska kamena urna T. Domicije Januarije
87-91	Krešimir Grbavac	Stela alumna Merkurija iz Solina
93-98	Dino Demicheli	Dva epigrafska fragmenta iz obiteljske kuće u solinskom predjelu Ninčevićima
99-104	Ivan Alduk	Natuknice za studiju o srednjovjekovnom Solinu (I)
105-123	Ana Šimić	Kraljica Jelena Slavna u hrvatskim povijesnim romanima
125-141	Blanka Matković	Zaboravljena povijest grada Splita i njegove okolice Križarska organizacija srednje Dalmacije kroz UDB-in dosje Zlate Radović
143-161	Arsen Duplančić	Dva crteža Franje Kopača u Solinu
163-193	Tonči Čičerić	Solinsko pučko pjevanje u kontekstu razvoja klapskoga pjevanja u Solinu od sredine 20. stoljeća do danas
195-223	Mirko Jankov	Iz riznice svjetovnoga repertoara Pučkih pivača Gospe od Otoka – Solin: Transkripcije i jezično-glazbena analiza osam tradicijskih napjeva (dio prvi: muški tekstovi)
225-227	Arsen Duplančić – Marko Matijević	U spomen na Milana Ivaniševića (8. svibnja 1937. – 30. prosinca 2021.)
229		Naputak suradnicima <i>Tusculuma</i>

Tonći Ćićerić

Solinsko pučko pjevanje u kontekstu razvoja klapskoga pjevanja u Solinu od sredine 20. stoljeća do danas

Tonći Ćićerić
Javna ustanova u kulturi
Zvonimir Solin
Kralja Zvonimira 50
HR, 21210 Solin
tciceric@gmail.com

Nakon što su u razdoblju od 1906. do 1947. godine melografi i folkloristi u nekoliko navrata pohodili Solin s namjerom da zabilježe vokalnu folklornu glazbenu praksu ovdašnjega stanovništva za potrebe vlastitih etnografskih odnosno etnomuzikoloških istraživanja, ili su pak djelovali u sklopu projekata koje su organizirale i podupirale strukovne institucije s istim znanstvenim interesima,¹ u drugoj polovini 20. stoljeća solinsko pučko pjevanje u najvećoj mjeri počinje bivati predmetom zanimanja glazbenih stručnjaka zaokupljenih klapskim pjevanjem. I dok su njihovi prethodnici solinskoj vokalnoj folklornoj glazbi većinom pristupali iz znanstvenoga diskursa, melografi druge polovine stoljeća u solinskom pučkom pjevanju uglavnom nalaze materijale za kreaciju klapskoga repertoara, posebice nakon osnivanja Festivala dalmatinskih klapa u Omišu 1967. godine, koji je potaknuo ubrzani razvoj i uspon klapskoga pjevanja. Ovaj rad donosi pregled njihove melografske i obrađivačke djelatnosti te s njom nedjeljiva razvoja klapskoga pjevanja u Solinu od sredine sedamdesetih godina 20. stoljeća pa sve do danas.

Ključne riječi: Solin, melografska djelatnost, vokalna folklorna glazba, pučko pjevanje, klapsko pjevanje, dalmatinska klapska pjesma

UDK: 784.4+784.1(497.583Solin)
784.4+78.087.6(497.583Solin)

Izvorni znanstveni članak
Primljeno: 26. studenog 2022.

Društvene i kulturne prilike u Solinu sredinom 20. stoljeća

Razdoblje nakon završetka Drugoga svjetskog rata u Solinu obilježeno je novom etapom industrijalizacije i razvoja, u prvom redu cementne industrije.² Osim obnavljanja prijeratnih postrojenja, grade su novi pogoni i organiziraju brojne radne akcije u planiranju kojih se velika pažnja pridaje i ideološkoj komponenti, pa se tako na njima s udarničkim zanosnom pjevaju pjesme s tematikom iz Narodnooslobodilačke borbe, obnove i veličanja rada i radništva. U to vrijeme svoj rad intenzivira mješoviti zbor Radničkoga kulturno-umjetničkoga društva Udarnik, koji pod vodstvom svećenika don Vjekoslava Frue postaje predvodnik organiziranoga pjevanja

u Solinu.³ Djelovanje ovoga zbora, kao i ostalih sličnih zborova diljem Dalmacije, u poratnim godinama politički kontroliraju i idejno usmjeravaju društveno-političke organizacije.⁴ U izvještajima rukovodećih kadrova u kulturi stalno se ističe nedostatak stručnih voditelja – zborovođa, a kritiziraju se manjkavosti u repertoaru, kao i izvođenje »starih kompozicija koje često ne samo da idejno ne odgovaraju, nego i prelaze mogućnosti pojedinog zbora«. ⁵ Stvaranje i svojevrsno forsiranje nove radničke kulture vokalnu folklornu glazbu pomiču u drugi plan, posebice tradiciju crkvenoga pučkog pjevanja koja ostaje zatvorena u crkvenim okvirima i koja se u novim društveno-političkim

1 T. Ćićerić 2012.

2 J. Bilač 1965.

3 Arhiv KUD-a Salona Solin (dalje: Arhiv KUD-a Salona), 1979, bez broja (bb), Počeci kulture u Solinu (referat).

4 M. Božić 1949.

5 K. Šarić 1948, str. 191.

Slika 1

Mješoviti zbor Udarnik s repertoarom partizanskih, revolucionarnih i masovnih pjesama neizostavan je sudionik svih skupova i manifestacija u Solinu u godinama neposredno nakon Drugoga svjetskog rata.

okolnostima negativno percipira, što neminovno dovodi do njezina slabljenja i degradacije. Pučki napjevi profane provenijencije u nešto su boljem položaju jer su zbog svoje narodne, odnosno folklorne dimenzije idejno prihvatljiviji za izvođenje na pjevačkim smotrama i festivalima, ali svejedno postupno uzmiču pred novokomponiranim masovnim i revolucionarnim pjesmama s »moralno – odgojnom snagom«.⁶

Godine 1947. umjetničko vodstvo Udarnika preuzima novi zborovođa Vinko Lesić, koji u kratkom vremenu »omasovljava zbor« i znatno podiže razinu glazbenih izvedbi.⁷ Zbor pod njegovim vodstvom nastupa na Prvom festivalu Saveza kulturno-prosvjetnih društava Hrvatske u Zagrebu, u rujnu 1949. U festivalskom je izvješću istaknuto kako se, usprkos činjenici da je repertoar većine zborova na festivalu bio »u pogledu idejne vrijednosti, uglavnom, dobar«, ipak u velikoj mjeri »osjetilo pomanjkanje većeg broja novih domaćih kompozitora« te je

naglašeno kako bi domaći skladatelji trebali »obogatiti repertoar pjevačkih, a i ostalih muzičkih kolektiva, novim vrijednim djelima«.⁸

Udarnikovi zboristi, usprkos ovakvim i sličnim sugestijama i inzistiranjima, uz pjevanje partizanskih, revolucionarnih i masovnih pjesama nisu zanemarili pjevanje tradicijskih napjeva, čemu je s jedne strane pridonijela i sklonost zborovođe Lesića prema vokalnoj folklornoj glazbi, a s druge strane i činjenica da se u sastavu Udarnika nalazio velik broj pjevača iz prijeratnih solinskih amaterskih pjevačkih društava,⁹ pa čak i određen broj crkvenih pučkih pjevača, koji su i prije rata gajili afinitet prema pučkim napjevima ili skladbama nastalima na folklornim motivima. Zborski pjevači nisu svoju naklonost prema tradicijskoj vokalnoj glazbi upražnjavali samo putem spontanoga pjevanja. S obzirom na njihovo organizirano djelovanje kroz mješoviti zbor, pjevači su neke pučke napjeve izvodili u harmonizacijama i obradama koje je prilagođavao sam zborovođa.

6 A. Vesanović 1988, str. 10.

7 Arhiv KUD-a Salona, 1984, bb, Spisak članova RKUD-a DC Udarnik. Iako se ovaj popis nalazi u registratoru s oznakom 1984., vjerojatno je nastao ranije jer su u njemu navedene osobe koje te godine više nisu bile članovima.

8 I. Plasaj 1949, str. 517-518.

9 Usp. T. Čičerić 2021.

Slika 2

Članovi muškoga dijela Mješovitoga zbora Udarnik u opuštenoj su atmosferi nerijetko spontano izvodili solinske pučke napjeve. Fotografija je nastala početkom pedesetih godina prošloga stoljeća.

Tih godina na koncertima i turnejama zajedno s Udarnikom često nastupa i mješoviti zbor Sloboda iz Vranjica, čiji je zborovođa također bio Vinko Lesić. S namjerom da upotpuni nastupe ovih zborova nešto ležernijim programom, Lesić je oformio i dva muška vokalna kvarteta koji su povremeno nastupali uz instrumentalnu pratnju.¹⁰ Osim tih dvaju vranjičkih kvarteta, koji su pod Lesićevim vodstvom održavali glazbene pokuse i organizirano nastupali pred publikom, u opuštenim su trenutcima i neki pjevači iz solinskoga zbora, u raznim manjim sastavima, za svoju zabavu pjevali spontano, o čemu svjedoči i kazivanje: »Kad bi Gujinovi¹¹ išli doma sa Solina, od Šela priko Paračâ, obavezno bi se fermali ispod murve, na funtani ili kod Čućinove kuće i zapivali starinske pisme, a pokojna bi mater stala na ponistri iza koltrine i guštala slušat kako pivaju.«¹²

Festival dalmatinskih klapa u Omišu – pokretač razvoja klapskoga pjevanja u Dalmaciji

Iako se tradicija klapskoga pjevanja, odnosno klape kao izvođačke skupine (doduše, ne pod tim nazivljem), kao bitna odrednica mediteranskoga identiteta priobalnih gradova i naselja u Dalmaciji formira još sredinom 19. stoljeća, značajniju afirmaciju i svojevrsni izlazak iz anonimnosti doživljava tek od godine 1967. kada se u Omišu osniva Festival dalmatinskih klapa.¹³ Već prvih godina, osim interesa publike i svekolike javnosti, Festival izaziva i pažnju glazbenih stručnjaka među kojima se ubrzo javljaju kontroverze oko samoga definiranja što jest, a što nije (dalmatinska) klapska pjesma.¹⁴ Nakon samo tri festivalska izdanja, godine 1970., u Ruskamenu pokraj Omiša održava se stručno savjetovanje na kojem se raspravlja o glazbenoj i društvenoj prirodi klapske pjesme

10 U jednom su kvartetu nastupali Mate Bilić (1. tenor), Marinko Jurić (2. tenor), Jure Benić (bariton) i Vitomir Mikelić (bas), a u drugom Marinko Jurić (1. tenor), Vlado Grubić (2. tenor), Jure Benić (bariton) i Ćiro Benzoni (bas). Instrumentalni sastav sačinjavali su Đuro Lalić (havajska gitara), Stipe Gujinović (gitara) i Jakša Jurić (gitara ili bubnjevi). Usp. J. Benić 2010, str. 10.

11 Obiteljski nadimak za članove obitelji Barišić iz solinskoga predjela Sveti Kajo.

12 Prema kazivanju Grozdane Dude, udane Čičerić, rođene u Solinu 1936.

13 N. Buble 1999, str. 12.

14 S. Bombardelli 1973.

Slika 3
Plakat s pozivom na prvi Festival dalmatinskih klapa u Omišu godine 1967. (H. Ganza 2017, str. 23.)

i donose zaključci kojima se namjerava usmjeriti daljnji razvoj klapskoga pjevanja i samoga Festivala.¹⁵ Posebno se problematiziraju pjesme banalnoga komercijalno-šlagerškog karaktera koje, zbog ekspanzije turizma u Dalmaciji, predstavljaju »upliv malograđanskog turističkog mentaliteta«.¹⁶ Potiče se odmak od »manire koja je dalmatinsko pjevanje bila uobličila poput neke turističke razglednice«¹⁷ i zagovara zaokret prema autentičnom dalmatinskom folkloru, odnosno izvornoj dalmatinskoj narodnoj pjesmi.¹⁸

15 H. Ganza 2017, str. 50-52.

16 S. Bombardelli 1973, str. 12.

17 Ž. Rapanić 1976, str. 9.

18 N. Buble 1999, str. 57.

19 Ž. Rapanić 1976, str. 11.

20 J. Bezić 1979, str. 22.

21 Ibid.

22 Ž. Rapanić 1976, str. 11.

23 L. Kuba 1893.

24 V. Bersa 1944.

25 N. Buble 1985, str. 23.

26 A. Dobronić 1947.

27 Usp. D. Fio 1972; F. Tralić 1965.

28 Usp. Lj. Stipišić 1972; 1975, N. Buble – Lj. Stipišić 1977.

Pokretanje Festivala potaknulo je osnivanje klapskih skupina diljem dalmatinske obale. Zajedno s tim trendom, a donekle i u skladu sa smjernicama iz Ruskame- na, uvjetovanim izvornošću repertoara i poštovanjem »premissa i porijekla tih pjesama«,¹⁹ ponovno raste interes prema pučkoj vokalnoj glazbenoj tradiciji. U tom se kontekstu stariji pučki napjevi, koji u to vrijeme još uvijek egzistiraju u praksi i koji su poznati širem krugu pjevača, u maniri spontanoga klapskog pjevanja slobodno prenose u klapski korpus.²⁰ Upravo taj spontani način prenošenja pojedinoga napjeva i njegovu egzistenciju u određenom socijalnom okruženju Jerko Bezić definira kao važne odlike njegove folklornosti, možda čak i više nego samu »veliku starinu napjeva«.²¹

Usporedo s time, klapski voditelji, među kojima s vremenom nalazimo sve više kvalitetnih glazbenih stručnjaka i koji preuzimaju »izuzetno veliku zadaću«,²² posežu u starije slojeve dalmatinske vokalne folklorne glazbe i u tom fundusu nalaze inspiraciju za formiranje ili širenje repertoara. Mnogi od njih koriste razne zbirke napjeva nastale krajem 19. i u prvoj polovini 20. stoljeća, od zapisâ Ludvika Kube²³ i Vladoja Berse²⁴ pa do onih Ivana Bozzottija²⁵ i Antuna Dobronića,²⁶ dok neki od njih poduzimaju i vlastita terenska istraživanja te sami melografiraju napjeve po pjevanju starijih kazivača. Pojedini, poput Dinka Fija i Frane Tralića, u svojim terenskim pohodima po mnogim dalmatinskim lokalitetima uspijevaju prikupiti izuzetno velik broj napjeva te ih harmoniziraju za različite sastave i objavljuju u samostalnim edicijama.²⁷ Vrlo zanimljiv pristup melografiranoj građi predstavljaju obrade trogirskih napjeva objavljene u tri sveska u periodu od 1972. do 1977. godine pod nazivom *Pisme staroga Trogira*,²⁸ u kojima su urednici angažirali veći broj obrađivača, među kojima i niz renomiranih imena poput Ive Tijardovića, Jakova Gotovca, Borisa Papandopula, Silvija Bombardellija, Ljube Stipišića, Eduarda Tudora, Josipa Veršića, Vladimira Berdovića, Nikolaja Žličara, Mihe Demovića, Dinka Fija, Cvjetka

Rihtmana, Lovre Županovića, Igora Kuljerića i Nikole Buble, koji su ostvarili antologijske uratke.²⁹ Silvije Bombardelli predlaže primjenu ovakvoga modela »za Dalmaciju, u Omišu ili drugdje. Neka se to tiska i posluži kao putokaz, neka to bude standardni uzorak...«³⁰

Nekim obrađivačima, koji zagovaraju slobodniji skladateljski pristup, izvorni zapisi služe tek kao predložak i inspiracija za nova ostvarenja u duhu dalmatinske klapske pjesme,³¹ dok njihovi oponenti, najčešće iz muzikološko-folklorističkih krugova, puristički zagovaraju diskretne obrađivačke, odnosno harmonizacijske intervencije koje će se poprilično približiti spontanom klapskom pjevanju³² i neće bitno narušiti izvornost folklor koji se proklamira kao »nova kodificirana premisa omiškog festivala«.³³ Bez obzira na konfrontacije ovih dvaju suprotstavljenih pristupa, već je prvo desetljeće omiškoga Festivala pokazalo da su se oba pravca uspješno afirmirala, kako onaj koji je zagovarao »oprezno postepeno razvijanje i obogaćivanje postojećih tradicionalnih oblikovanja napjeva«, tako i onaj koji se temeljio na »smjelijem i umjetnički slobodnijem oblikovanju i kombiniranju folklorne građe«.³⁴

Razvoj klapskoga pjevanja u Solinu

Snazan razvoj industrije, posljedična urbanizacija i naglo povećanje broja stanovnika uzrokovano migracijom radne snage iz unutrašnjosti prema solinskom industrijskom bazenu, poprilično mijenjaju društvenu sliku Solina sredinom šezdesetih godina 20. stoljeća.³⁵ U to se vrijeme zbog manjka interesa kod članova pomalo gasi mješoviti zbor, a u krizu dolazi i djelatnost folklorne sekcije RKUD-a Udarnik, koja je osnovana još 1952.³⁶ Sličnu sudbinu dijeli i vranjički zbor Sloboda,³⁷ a u susjednom Klisu također s radom prestaje mješoviti zbor KUD-a Jedinstvo.³⁸

Bez obzira na odumiranje organiziranoga zbornog pjevanja, brojne manje skupine pjevača, koje su u pravilu povezane generacijskim i prijateljskim vezama i od kojih neke sebe već nazivaju klapama, nastavljaju spontano pjevati u neformalnih prilikama. Njihov repertoar je raznolik, kreće se od pučkih napjeva, odnosno sada već tradicionalne dalmatinske klapske pjesme koju su generacijski naslijedili usmenom predajom pa sve do starih šlagera, talijanske kancone i pjesama iz šire unutrašnjosti i drugih krajeva. S obzirom da su mnogi od njih bivši dugogodišnji zborni pjevači, njihovo je pjevanje četveroglasno i znatno kultiviranije od onoga starijeg pučkog, pomalo rustikalnoga troglasja.

Utemeljenje Festivala dalmatinskih klapa u Omišu godine 1967. potaknulo je spomenute klapske skupine na organiziraniji rad i uvježbavanje programa pod vodstvom glazbenih stručnjaka. Jedna od prvih takvih klapa na širem solinskom području bio je Oktet DC iz Vranjica, koji se doduše okupio još 1965. godine, ali je s ozbiljnijim radom započeo upravo 1967. pripremajući se, pod umjetničkim vodstvom Ljube Stipišića, za nastup na prvom omiškom Festivalu.³⁹ Godine 1969. u Klisu je utemeljena klapa »Petar Kružić«, koju je na početku također kratko vodio Ljubo Stipišić, a kasnije su se kao umjetnički voditelji smjenjivali Petar Cvitanović, Bogdan Vuković i Nikolaj Žličar.⁴⁰ Klišani su na Festivalu u Omišu nastupili 1970., 1971. i 1972.⁴¹ U Mravincima od 1961. do 1965. djeluje klapa Galijoti pod vodstvom Ljube Stipišića, a od 1973. klapa »Matija Gubec«, koju su u početku kratko vodili Petar Tralić i Ljubo Stipišić.⁴² U periodu od 1974. do 1980. Mravinčani, pod umjetničkim vodstvom Petra Cvitanovića, šest puta nastupaju na omiškom Festivalu i snimaju LP gramofonsku ploču.⁴³

29 J. Mirošević 1978.

30 Lj. Stipišić 1987, str. 18.

31 Usp. S. Bombardelli 1998.

32 J. Bezić 1979, str. 22-23.

33 Ž. Rapanić 1976, str. 12.

34 J. Bezić 1979, str. 23.

35 Ovu tvrdnju temeljim na dostupnim podatcima Državnoga zavoda za statistiku koji se odnose na popise stanovništva u naselju Solin iza Drugoga svjetskog rata. Prema popisu iz godine 1948. Solin je brojao 1971 stanovnika, 1961. godine 3588 stanovnika, a 1971. godine 9137 stanovnika, što predstavlja iznimno velik rast koji će se nastaviti i u narednim desetljećima. Preuzeto iz baze podataka DZS dostupnoj na mrežnoj stranici https://web.dzs.hr/PXWeb/Menu.aspx?px_type=PX&px_db=Naselja+i+stanovni%5%a1tvo+Republike+Hrvatske&px_language=hr (pristupljeno: 20. studenoga 2022.).

36 Arhiv KUD-a Salona, 1979, bb, Počeci kulture u Solinu (referat). Nadopunjeno sjećanjima Grozdane Dude, udane Čičerić, rođene u Solinu 1936., članice prve postave folklorne sekcije Udarnika.

37 J. Benić 2010, str. 9-10.

38 P. Listeš 2001. str. 29.

39 J. Benić 2010, str. 11.

40 P. Listeš 2001, str. 37-40.

41 K. Kljenak – J. Vlahović 1979, str. 518-519.

42 N. Buble – Lj. Stipišić 1981, str. 11.

43 J. Marović 2015, str. 106-107.

Slika 4
Mješoviti zbor Udarnik Solin pod umjetničkim vodstvom Vinka Lesića

Prva organizirana solinska klapa je muška klapa Solin koja službeno počinje djelovati u veljači 1974., iako sami naglašavaju da su se još i prije spontano okupljali »za vrijeme marende svaki dan u tvorničkom pogonu kod basa Dražena Žure«.44 Iste godine klapa debitira na Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu, a sljedeće se godine kao sekcija priključuje solinskom RKUD-u Dalmacijacement – Udarnik.45 Kao umjetnički voditelji klape u tom su periodu djelovali Duško Tambača, Petar Cvitanović, Ljubo Stipišić, Nikola Buble i Rajmir Kraljević.46

Odmah na početku svojega ozbiljnijeg djelovanja klapa Solin izaziva kontroverzu izvedbom solinskoga kolendarskog napjeva *Upraj smo van kući došli* na omiškom Festivalu godine 1976. Naime, ovaj napjev,

proizašao iz staroga čestitarskog običaja obilaženja rodbine i prijatelja tijekom božićnih blagdana,47 koji je u Solinu zapisao i obradio njihov umjetnički voditelj Duško Tambača, klapa je na omiškoj pozornici izvela unatoč odluci o zabrani koju su donijeli Izvršni odbor i Predsjedništvo RKUD-a Dalmacijacement – Udarnik zbog njegova »religioznog karaktera«.48 S obzirom na to da se klapa oglušila o zabrane i usprkos službenim stavovima prijavila sporni napjev za izvedbu u programu Festivala, došlo je do eskalacije sukoba, nakon čega klapa izlazi iz sastava RKUD-a.49 Klapa je naposljetku nastupila u Omišu sa spornim kolendarskim napjevom, ali su se strasti ipak ubrzo primirile pa u listopadu 1977. članovi klape šalju zahtjev Izvršnom odboru za

44 H. Ganza 2020, str. 124.

45 Godine 1975. solinska cementna industrija Dalmacijacement, preko svoje Referade za kulturne djelatnosti, preuzima organizaciju i financiranje velikoga istoimenog radničkog kulturno-umjetničkog društva koje je okupljalo 16 kulturno-umjetničkih sekcija iz Solina, Mravinaca, Vranjica, Klisa i Kaštel Sućurca. U sastavu tog društva, između ostalih, djelovali su klapa Solin, klapa Solinke, klapa »Matija Gubec« Mravince, Oktet DC i klapa Prvi maj Kaštel Sućurac. Usp. N. Buble – Lj. Stipišić 1981, str. 3-4.

46 Arhiv KUD-a Salona, 1984, bb, Spisak članova RKUD-a DC Udarnik.

47 Usp. T. Čičerić 2012.

48 Arhiv KUD-a Salona, zapisnik sa sjednice Izvršnoga odbora RKUD-a Dalmacijacement – Udarnik Solin (dalje: zapisnik IO RKUD-a DC – Udarnik) od 28. lipnja 1976.

49 Ibid., zapisnik IO RKUD-a DC – Udarnik od 12. srpnja 1976.

Slika 5

Klapa Solin na Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu krajem sedamdesetih godina 20. stoljeća. S lijeva na desno: Slaven Barišić, Vojo Grubišić, Duje Barišić, Neno Milišić, Goran Listeš, Dražen Žura, Karmelo Bedalov i Zdenko Burnać

ponovno priključenje Udarniku,⁵⁰ što je pozitivno riješeno već u studenom.⁵¹

Nakon pet uzastopnih nastupa na omiškoj festivalskoj pozornici, od 1974. do 1978.,⁵² klapa Solin godine 1979. osvaja treću nagradu stručnoga ocjenjivačkog suda i Brončani štit s grbom grada Omiša.⁵³ Godine 1981. članovi klape zajedno s ostatkom Udarnika gostuju u Danskoj, Švedskoj i Norveškoj, a 1982. klapa za Produkciju gramofonskih ploča Radio-televizije Beograd snima LP gramofonsku ploču s dalmatinskim pučkim napjevima iz Šibenika, Staroga Grada, Splita, Kaštel Lukšića, Milne, Brusja, Solina i Trogira u obradama Petra Cvitanovića, Ljube Stipišića, Duška Tambače i Josipa Veršića. Snimljeni napjevi obrađeni su prema melografskim zapisima Franje Kuhača, Vladoja Berse, Ljube Stipišića, Nikole Buble i Duška Tambače u rasponu od 1896. do 1975. Od dvanaest

snimljenih napjeva na ovoj ploči samo je jedan iz Solina i to *Mare moja, moj uzorje* koji je godine 1974. zapisao Duško Tambača.⁵⁴

Nakon osvajanja Brončanoga štita, klapa Solin nastavlja redovito nastupati na omiškom Festivalu do godine 1983.,⁵⁵ a zatim, nakon dvogodišnje stanke tijekom koje je Ljubo Stipišić preuzeo umjetničko vodstvo klape, godine 1986. na Večeri novih skladbi, za antologijsku izvedbu Stipišićeve skladbe *Testamentum* klapa osvaja nagradu za najbolju interpretaciju.⁵⁶ Solinski su klapaši na istom Festivalu nastupili i na Večeri izvornih pjesama s izvedbom solinskoga napjeva *Ne kuni me, dobra jube moja* u obradi Ljube Stipišića, ali nisu dobili nagradu zbog čega su se osjećali zakinutima te su zbog toga javno prigovorili stručnom ocjenjivačkom sudu, a Stipišić je za novinare izjavio kako su »kriteriji žirija dosta nejasni« i kako zamjerava

50 Ibid., zapisnik IO RKUD-a DC – Udarnik od 29. listopada 1977.

51 Ibid., zapisnik IO RKUD-a DC – Udarnik od 4. studenoga 1977.

52 Usp. K. Kljenak – J. Vlahović 1979, str. 523; N. Buble 1991, str. 30-36.

53 H. Ganza 2020, str. 124.

54 Autorova fonoteka.

55 N. Buble 1991, str. 30-36.

56 H. Ganza 2017, str. 172-174.

Slika 6

Naslovnica LP gramofonske ploče klape Solin iz godine 1982. S lijeva na desno: Vanja Vidović, Miljenko Barišić, Karmelo Bedalov, Slaven Barišić, Mario Grgić, Duje Barišić, Goran Listeš, Zdenko Burnać

Slika 7

Naslovnica LP gramofonske ploče klape Solinke iz godine 1982. Sjede (s lijeva na desno): Nađa Kerić, Tonka Jurić, Marina Barić, Željana Perković i Bernarda Roudi. Stoje (s lijeva na desno): Ana Radić, Jasna Grubišić, Jasenka Vučica, Anita Barišić, Vesna Vučica i Edita Bubić

»članovima žirija što su zaboravili slušati folklor u napjevu, a primjećuju samo lijepo pjevanje« te dodao kako bi se pri ocjenjivanju trebali voditi po »izrečenoj folklornoj logici«, a ne »vokalnom krasopisu«. ⁵⁷ Godine 1987. klapa mijenja naziv u Vokalisti Salone, povećava sastav na formu komornoga zbora od četrnaest pjevača i upotpunjuje repertoar klasičnim zbornim skladbama profane i sakralne provenijencije. ⁵⁸ Uskoro dolazi do razilaženja s pravim tijelima Udarnika u pogledu sudjelovanja Vokalista u folklornom programu Društva zbog toga što se »umjetnička koncepcija rada i koncertno-programskog djelovanja klape ne uklapa u karakter folklornih predstava«. ⁵⁹ S obzirom na to da je krajem osamdesetih godina, zbog preuređenja solinskoga Doma kulture, Udarnik suočen s

problemom nedostatka prostora za svoju redovnu djelatnost, Vokalisti u svibnju 1989. prestaju s radom u sastavu Društva. ⁶⁰ Na popisu sekcija koje rade u sastavu Udarnika iz travnja 1990. više ne nalazimo Vokaliste Salone. ⁶¹ Nakon što je Udarnik u prosincu te godine promijenio ime u Kulturo-umjetničko društvo Salona Solin i nastavio s radom, Vokalisti su se ubrzo reaktivirali, ali izvan sastava Društva. ⁶² Kao samostalno vokalno tijelo pod nazivom Vokalisti Salone na omiškoj se festivalskoj pozornici prvi put pojavljuju godine 1991. ⁶³

Uz mušku klapu Solin pod okriljem RKUD-a Dalmacijacement – Udarnik od 1976. do 1984. djeluje i ženska klapa Solinke, čiji su umjetnički voditelji bili Nikolaj Žličar, Mirjana Škunca, Ljubo Stipišić i Petar Cvitanović. ⁶⁴ Na

57 Ž. M[uzič] 1986.

58 H. Ganza 2020, str. 126.

59 Arhiv KUD-a Salona, Zapisnik sa sjednice Programskog savjeta RKUD-a DC Udarnik od 29. svibnja 1987.

60 Ibid., Zapisnik sa sjednice Predsjedništva RKUD-a DC Udarnik od 23. studenoga 1989.

61 Ibid., Izvješće o radu Udarnika (upućeno Samoupravnoj interesnoj zajednici u oblasti kulture Općine Split) od 9. travnja 1990.

62 Ibid., Zapisnik sa sjednice Skupštine KUD-a Salona od 4. prosinca 1990.

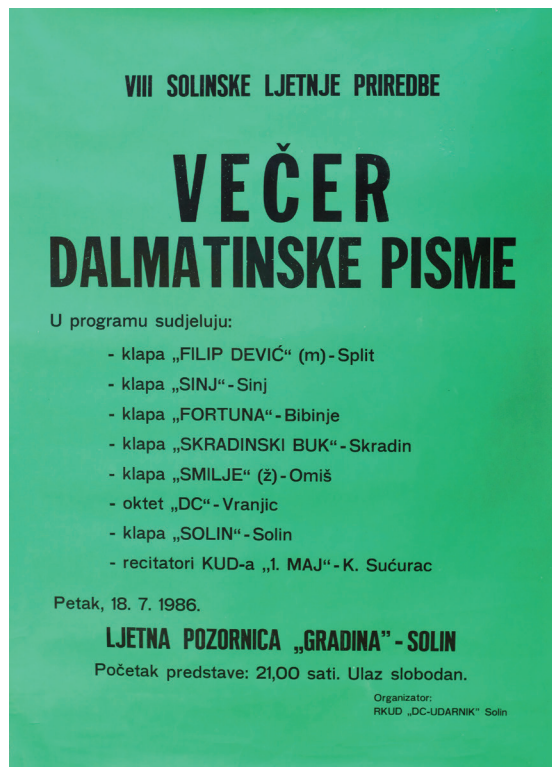
63 N. Buble 1992, str. 736.

64 Arhiv KUD-a Salona, 1984, bb, Spisak članova RKUD-a DC Udarnik.

svom premijernom nastupu na 15. Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu godine 1981. osvojile su nagradu za najbolje debitantice.⁶⁵ Solinke su godine 1982. snimile i LP gramofonsku ploču u izdanju Produkcije gramofonskih ploča Radio-televizije Beograd s dalmatinskim pučkim napjevima koje su obradili Duško Tambača, Dinko Fio, Petar Cvitanović, Ljubo Stipišić i Josip Veršić.⁶⁶ Osim dalmatinskih klapskih pjesama, Solinke su za potrebe programa RKUD-a Dalmacijacement – Udarnik izvodile i tradicijske pjesme iz drugih krajeva bivše Jugoslavije, a povremeno su se prilikom izvođenja pjesama s revolucionarnom tematikom priključivale i Narodnoj glazbi koja je također djelovala u sastavu Udarnika.⁶⁷

Krajem sedamdesetih godina 20. stoljeća RKUD Dalmacijacement – Udarnik je, u suradnji s Referadom za kulturne djelatnosti koja od osnivanja godine 1975. pri solinskoj cementnoj industriji djeluje s ciljem »razvijanja i širenja svih oblika kulture i umjetnosti putem organizacije različitih kulturnih programa«,⁶⁸ potaknulo uređenje ljetne pozornice na arheološkom lokalitetu Gradini. Ljetna pozornica otvorena je godine 1979., kada je pokrenuta i manifestacija Solinske ljetne priredbe u sklopu koje su producirani brojni glazbeni, folklorni, dramski, književni i likovni programi.⁶⁹ U razdoblju od 1979. do 1988., kada su održane posljednje Priredbe, u Gradini je u sklopu glazbenoga programa organiziran i niz klapskih susreta na kojima su nastupale klape iz cijele Dalmacije, a neki od tih susreta, poput onih 1982. i 1983., bili su organizirani i kao izlučne večeri za Festival dalmatinskih klapa u Omišu.⁷⁰

U kontekstu ovoga rada zanimljivo je spomenuti da su na omiškom Festivalu u dva navrata nastupili i solinski Pučki pivači Gospe od Otoka, koji su se u tim prigodama, pod glazbenim vodstvom Ljube Stipišića, pojavili pod nazivom Pivači Salone, odnosno Pučki pivači Solina. Na prvom nastupu godine 1982. Pivači Salone osvojili su nagradu za najbolje debitante,⁷¹ dok su na drugom nastupu, godine 1991., nastupili izvan konkurencije.⁷² Naime, Stipišić je početkom osamdesetih godina 20. stoljeća, tijekom tonskih snimanja solinskoga glagoljaškoga pučkog crkvenog pjevanja, uspio pjevače animirati i za

Slika 8
Plakat smotre dalmatinskih klapa na osmim Solinskim ljetnim priredbama godine 1986.

organizirano izvođenje svjetovnih pučkih napjeva, koje su oni do tada izvodili većinom neformalno, za osobnu razonodu. Nakon što je godine 1983. za LP gramofonsku ploču *Puče moj* u izdanju Jugotona snimio dio repertoara glagoljaškoga pučkoga crkvenog pjevanja u Solinu,⁷³ Stipišić godinu dana poslije s pučkim pjevačima snima i dvanaest solinskih svjetovnih pučkih napjeva, bez ikakvih harmonizacijskih ili obrađivačkih intervencija. Međutim, te će snimke službeno izdanje doživjeti tek 1995. na kaseti pod nazivom *Pivači Salone pivaju starovinske solinske napjeve* u izdanju Croatiatona, koja sadrži napjeve *Ne ku ni me dobra jube moja; Zapivala tica mala; Srce moje, srce tvoje; Majko mila, majko draga; Ružice rumena; Tiha noć*

65 N. Buble 1992, str. 735.

66 Autorova fonoteka.

67 N. Buble – Lj. Stipišić 1981, str. 11.

68 Ibid., str. 5.

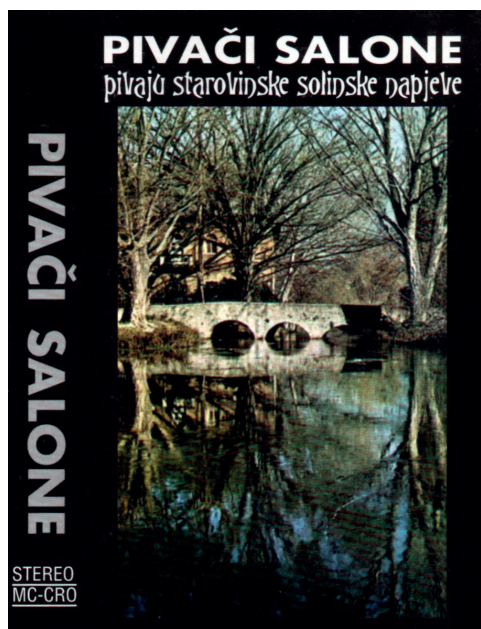
69 Arhiv KUD-a Salona. Program Solinskih ljetnih priredbi 1979.

70 Ibid., Program Solinskih ljetnih priredbi 1982.; Program Solinskih ljetnih priredbi 1983.

71 N. Buble 1992, str. 738.

72 Ibid., str. 735.

73 Autorova fonoteka.

Slika 9
Omot kasete Pivači Salone pivaju starovinske pučke napjeve snimljene 1984., a objavljene 1995.

je; Ne kiti mi, dragi, bile dvore moje; Zajubjena mlada djeva; Garifule, cviče moje; Marijo, Marijo; Oj, Marjane i Sijala Mare murtilu.⁷⁴ Ove snimke predstavljaju iznimno vrijedan doprinos poznavanju stanja profane vokalne folklorne glazbe u Solinu u zadnjim desetljećima 20. stoljeća.

Sredinom devedesetih godina 20. stoljeća u Solinu je nekoliko godina djelovala i muška klapa Sutikva pod vodstvom istaknutoga solinskoga pučkog pjevača Andrije Podruga, posebno senzibilizirana za izvođenje solinskih pučkih napjeva.⁷⁵

Na prijelazu iz 20. u 21. stoljeće Vokalisti Salone nalaze se na vrhuncu svojega djelovanja. Jedno od njihovih najvažnijih ostvarenja je snimanje dvostrukoga CD nosača zvuka za izdavača BeSTmusic iz Zagreba godine 1998. Taj monumentalni dvostruki album, naslovljen *Od glagoljaškog pjevanja do suvremene dalmatinske skladbe*, predstavlja krunu njihove višegodišnje suradnje s Ljubom

Stipišićem i ostvarenje njegove vizije polivalentnoga vokalnog ansambla koji može izvoditi i klapski i široki zborni repertoar.⁷⁶ Osim važnijih diskografskih ostvarenja i koncertnih gostovanja diljem Hrvatske, Europe, Sjedinjenih Američkih Država i Kanade, Vokalisti Salone u razdoblju od 1991. do 2006. pet puta nastupaju i na Festivalu u Omišu, a 2005. osvajaju drugu nagradu stručnoga ocjenjivačkog suda i prvu nagradu publike. Iste godine ostvaruju i dvostruku pobjedu u objema kategorijama na Večeri novih skladbi. Osim Ljube Stipišića, koji je u tom periodu u nekoliko navrata preuzimao voditeljsku palicu, Vokaliste Salone tijekom devedesetih godina 20. stoljeća umjetnički su vodili još i Ivo Lipanović, Grgo Grubišić i Vladan Vuletin, a tijekom prva dva desetljeća 21. stoljeća Mojmir Čačija, Tonči Čićerić, Blaženko Juračić i naposljetku Mirko Jankov, pod čijim vodstvom djeluju i danas.⁷⁷

Godine 1997. Vokalisti pokušavaju u svom sastavu osnovati mlađu postavu koja bi im u budućnosti trebala osigurati kadrovski kontinuitet, ali se zbog određenih nesuglasica unutar društva ova ideja ipak ne uspijeva dulje održati. Kao posljedica tih previranja, u Solinu se 2000. godine osniva samostalna klapa mlađih pjevača pod nazivom klapa Solin.⁷⁸ Ovu je klapu u samim počecima kratko vodio Siniša Vuković, a nakon njega Duško Tambača, Blaženko Juračić i Tonči Čićerić. Klapa je nekoliko puta nastupala na Festivalu u Omišu, ali se nije uspjela plasirati u završnu večer. Godine 2010. klapa je na arheološkom lokalitetu Manastirinama u Solinu održala zapažen koncert povodom obilježavanja 10. godišnjice rada, koji je potom objavljen na prigodnom DVD nosaču zvuka i slike.⁷⁹ Zadnji njihov nastup zabilježen je na korizmenom koncertu u crkvi Gospe od Otoka 2011., nakon čega klapa prestaje s radom.

U sastavu Kulturno-umjetničkog društva Salona godine 2009. osniva se sekcija ženske klape, koju do 2014. godine vodi Vilibald Pečenik, a nakon njega umjetničko vodstvo preuzima Jure Šaban Stanić. Klapa je u periodu od 2016. do 2022. nastupila šest puta na omiškom Festivalu, a ulazak u završnu večer ženskih klapa izborila je 2020. i 2022.⁸⁰ Klapa je 2019. godine pod etiketom izdavačke kuće Menart iz Zagreba objavila CD nosač zvuka *Sunce, misec, sjajne zvijezde*,

74 Ibid.

75 Prema kazivanju Tonka Podruga, člana klape Sutikva, čiji je otac Andrija Podrug osnovao i vodio klapu.

76 Autorova fonoteka.

77 H. Ganza 2017, str. 380.

78 Prema kazivanjima Tonka Podruga (1976.) i Vladimira Vetme (1974.), pokretača klape i pjevača u prvoj postavi. Inače, u nastavku rada ovu ću klapu nazivati »druga postava klape Solin« kako bismo izbjegli eventualnu zabunu i tu klapu zamjenili s Vokalistima Salone, koji su ime klapa Solin nosili od 1974. do 1987.

79 Autorov arhiv.

80 Arhiv KUD-a Salona, Evidencija nastupa ženske klape KUD-a Salona (dokument nema godinu i broj).

Slika 10

Jedna od postava klape Sutikva pojačana članovima folklornog zbora KUD-a Salona iz sredine devedesetih godina 20. stoljeća. S lijeva na desno: Teo Kljaković Gašpić, Igor Ćićerić, Ante Parać, Nebojša Boban, Mladen Poljak, Josip Marković, Tonko Podrug, Dinko Parać, Toni Grubić, Vladimir Vetma, Nenad Galić, Andrija Podrug (voditelj)

Slika 11

Vokalisti Salone potpomognuti nekim članovima Okteta DC godine 1994. u crkvi Gospe od Otoka. S lijeva na desno: Špiro Jurić, Joško Prijjić, Miljenko Barišić, Roko Šaškor, Edo Meštaneč, Duje Barišić, Mladen Radunić, Jure Benić, Karmelo Bedalov, Vitomir Mikelić, Ante Nikolić i Zdenko Burnač. Dirigent: Ljubo Stipišić

Slika 12

Muška klapa Solin godine 2003. S lijeva na desno: Ivan Marović, Igor Grubišić, Kristijan Podrug, Vitomir Tente, Tonko Podrug, Vladimir Vetma, Ante Žižić; sjedi: Duško Tambača (voditelj)

Slika 13

Ženska klapa KUD-a Salona godine 2022. S lijeva na desno: Anđela Bodrožić, Jadranka Kulašin, Nives Atlaga, Senija Čičerić, Mirjana Odža, Elvira Mijić, Aida Mandić i Tatjana Boban

Slika 14

Muška klapa Krunik na 56. Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu godine 2022. S lijeva na desno: Petar Botica, Tomislav Bašić st., Tomislav Bašić ml., Josip Matković, Ivan Ilić, Vinko Ostojić, Ante Roguljić i Dragan Šinković

naslovljen po snimljenom pučkom napjevu iz Solina, u zapisu Vladoja Berse i obradi Jure Šabana Stanića.⁸¹

U Kućinama od 2011. djeluje muška klapa Krunik, koja je na svom prvom nastupu u Omišu godine 2015. osvojila nagradu za najboljega debitanta. Na festivalskoj pozornici nakon toga nastupili još šest puta, a najveći su uspjeh postigli 2022. osvojivši prvu nagradu publike i treću nagradu stručnoga ocjenjivačkog suda. Klapa je godine 2015. u vlastitom izdanju objavila CD nosač zvuka *Kada pisma s izvora poteče* na kojem su, između ostaloga, snimljeni i solinski pučki napjevi *Garifule, cvijeće moje* u obradi Ljube Stipišića, *Spavaš li, zlato moje* u obradi Duška Tambače i *Podno Klisa, tvrda grada* u obradi Tonća Čičerića. Kao umjetnički voditelji klape Krunik smjenjivali su se Mario Božić, Marijo Krnić i Marko Šimić, dok je aktualni voditelj Rajmir Kraljević.⁸²

Godine 2016. nekolicina bivših pjevača Vokalista Salone osniva u Solinu mušku klapu Delmati, čiji je prvi umjetnički voditelj bio Blaženko Juračić. Delmati su na omiškoj festivalskoj pozornici, pod umjetničkim vodstvom Frane

Novakovića, nastupili 2020. na večeri novih skladbi i 2022. na završnoj večeri muških klapa.⁸³

Ženska klapa Tamarin osnovana je godine 1991. u Vranjicu te je uspješno djelovala u sastavu Udruge »Don Frane Bulić«. Kroz tri desetljeća postojanja nastupila je na Festivalu u Omišu više od dvadeset puta. Godine 2019. događaju se promjene u organizacijskom vodstvu klape, nakon čega se klapa izdvaja iz Udruge »Don Frane Bulić« i premješta sjedište iz Vranjica u Solin. Umjetnički voditelji klape Tamarin bili su Špiro Jurić, Grgo Grubišić, Terezija Čečuk Kusanović, Duško Tambača, Milivoj Rilov i Antonela Pilić Burić. Od godine 2015. umjetničko vodstvo preuzima Mirko Radan.⁸⁴

Od godine 2000. do danas u Solinu su osnivane još neke klape (muška klapa Tusculum, muška klapa Mramorna, muška klapa Izvor, lovačka muška klapa Voljak, ženska klapa Timbar i dr.), ali se u pravilu nisu dulje održale i nisu postigle zapaženije rezultate u radu.

U prva dva desetljeća 21. stoljeća u Solinu se organizira i niz klapskih smotri, od kojih, nažalost, nijedna nije uspjela održati značajniji kontinuitet. Najprije je

81 Autorova fonoteka.

82 Prema kazivanju Ante Roguljića (1986.), organizacijskoga voditelja klape Krunik Kućine.

83 Prema kazivanju Vladimira Vetme (1974.), organizacijskoga voditelja klape Delmati Solin.

84 Preuzeto s mrežne stranice Festivala dalmatinskih klapa Omiš dostupne na poveznici <http://fdk.hr/klapa/tamarin/>; pristupljeno 20. studenoga 2022.

Slika 15
Klapa Delmati Solin. S lijeva na desno: Ante Petričević, Frane Novaković, Tonči Bulić, Vladimir Vetma i Alen Čaleta

Slika 16
Klapa Tamarin Solin godine 2022. S lijeva na desno: Rosita Martić, Jasenka Rudan, Paulina Jašić, Anamarija Šesnić, Paula Filipi, Vesna Munivrana, Senka Rubić i Ana Žižić

na inicijativu Ljube Stipišića godine 2004. utemeljena smotra »Oj more, duboko«, čija je namjera bila »priziv vraćanja iskonu, tradiciji i običajima« te »promoviranje starih napjeva«. ⁸⁵ Od samih početaka smotra je uživala visoki ugled i okupljala najveća klapska imena, da bi nakon Stipišićeve bolesti i posljedično smanjene aktivnosti smotra pomalo slabila. Poslije Stipišićeve smrti održana je godine 2012. njemu u čast komemorativna smotra pod nazivom »Maestro, od srca ti hvala«, u sklopu koje je promovirana i njegova knjiga *Anima Delmatica*. ⁸⁶ Sljedećih je godina ova smotra nastavljena kao svojevrsni hommage Ljubi Stipišiću pod nazivom »Klapski testamentum«, a zatim joj se godine 2015. ponovno vraća naziv »Oj, more duboko«. Međutim, već 2016. godine održano je posljednje izdanje ove smotre. ⁸⁷ Godine 2018. ženska klapa KUD-a Salona u suradnji s Javnom ustanovom u kulturi Zvonimir Solin pokreće susret ženskih klapa pod nazivom »Dobra večer, ružo moja«, ali i taj susret, uslijed pandemije koronavirusa, gubi kontinuitet. ⁸⁸ Na području grada Solina klapske smotre održavaju se još i u Vranjicu pod nazivom »Vranjicu, ljubavi moja« te u Kučinama pod nazivom »Klape na Kruniku«. I dok vranjička smotra ne uspijeva održavati kontinuitet, smotra u Kučinama održava se kontinuirano od 2012.

Od spomenutih klapa u trenutku nastanka ovoga rada na području grada Solina aktivno djeluje klapa Delmati Solin (umjetnički voditelj Frane Novaković), klapa Krunik Kučine (umjetnički voditelj Rajmir Kraljević), ženska klapa KUD-a Salona Solin (umjetnički voditelj Jure Šaban Stanić) i ženska klapa Tamarin Solin (umjetnički voditelj Mirko Radan). Uz spomenute klape još uvijek djeluju i Vokalisti Salone pod umjetničkim vodstvom Mirka Jankova, ali poprilično smanjenim intenzitetom u odnosu na protekla razdoblja.

Nakon osvrta na razvoj klapskoga pjevanja na solinskom području i njegovu društvenu kontekstualizaciju u drugoj polovini 20. stoljeća, u nastavku ovoga rada donosim pregled melografa i obrađivača koji su, u razdoblju od 1950. do 2020., zapisivali i za potrebe klapa obrađivali solinske pučke napjeve. Neki od zapisanih napjeva, odnosno njihovih obrada, postali su dio standardnoga

klapskog repertoara te ih izvode mnoge hrvatske klape. Ipak, većina njih zadržala se isključivo na repertoarima solinskih klapa koje su izvođenjem vokalne folklorne glazbe svoga užeg zavičaja nastojale prezentirati vlastito naslijeđe i glazbeni identitet.

Zapisi i obrade

Vinka Lesića

Prvi u nizu melografa koji su u razdoblju nakon Drugoga svjetskog rata pristupili melografiranju solinskih pučkih napjeva, s namjerom da zapisanu građu obrade za potrebe klapa čiji su bili umjetnički voditelji, bio je splitski dirigent, klapski voditelj, skladatelj, glazbeni urednik i organizator Vinko Lesić (Lastovo, 1926. – Split, 2009.), koji je po pjevanju Mije Pletikosića (Sudina) zapisao napjev *Jabuko rumena*. Podatak o zapisu ovoga napjeva u Solinu donesen je u *Zborniku dalmatinskih klapskih pjesama II* uz objavljenu Lesićevu obradu, koja je prema vrsti i načinu oblikovanja napjeva klasificirana kao dalmatinska (tradicionalna) klapska pjesma s jednostavnom harmonizacijom. ⁸⁹ Lesićevu obradu objavljenu u *Zborniku II* premijerno je izvela muška klapa »Filip Dević« na 13. Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu godine 1979., ⁹⁰ na kojem je nagrađena Srebrnim štitom, odnosno drugom nagradom stručnoga ocjenjivačkog suda. ⁹¹ Iako nije navedena godina kada je nastao zapis ovoga napjeva, s obzirom da se radi o kazivaču koji je u razdoblju neposredno nakon Drugoga svjetskog rata pa do početka šezdesetih godina 20. stoljeća nastupao kao član mješovitoga zbora Udarnik iz Solina, čiji je Lesić bio zborovođa od 1947., ⁹² možemo s pravom pretpostaviti da je zapis nastao u tom vremenskom periodu.

Slika 17

Vinko Lesić (1926. – 2009.)

⁸⁵ H. Ganza 2020, str. 204.

⁸⁶ Ibid., str. 292.

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ Arhiv KUD-a Salona, Evidencija nastupa ženske klape KUD-a Salona.

⁸⁹ N. Buble 1991, str. 294-295.

⁹⁰ N. Buble 1991.

⁹¹ H. Ganza 2017, str. 126.

⁹² Arhiv KUD-a Salona, 1984, bb, Spisak članova RKUD-a DC Udarnik.

Zapisi Jerka Martinića

Etnomuzikolog Jerko Martinić (Pučišća, 1936.) tijekom svojih terenskih istraživanja glagoljaškoga crkvenoga pučkog pjevanja u srednjoj Dalmaciji, koje je poduzimao u prvoj polovini sedamdesetih godina 20. stoljeća za potrebe izrade svoje doktorske disertacije *Glagolitishe Gesänge Mitteldalmatiens*, obranjene 1978. na Sveučilištu u Kölnu, boravio je godine 1974. i u Solinu.⁹³ Iako je tom prigodom snimio, a kasnije i transkribirao isključivo crkvene pučke napjeve, ipak je, prema kazivanju solinskih pučkih pjevača predvođenih Vickom Sesartićem, zapisao i jedan napjev profane provenijencije, i to troglasni kalendarški napjev *Lipa grana od orija*.⁹⁴ Upravo je taj Martinićev zapis Tonći Čičerić godine 2016. obradio za mušku klapu.⁹⁵ S obzirom da su taj napjev, osim u navedenoj i u raznim drugim varijantama i obradama prilično često izvodile mnoge solinske klape, smatram u ovom pregledu važnim ukazati i na taj skromni, ali svakako vrijedni Martinićev doprinos očuvanju solinske svjetovne vokalne folklorne glazbe.

Zapisi i obrade Ljube Stipišića

Tijekom višegodišnjega rada s brojnim solinskim amaterskim glazbenim ansamblima te rada na čelu Referade za kulturne djelatnosti pri SOUR-u Dalmacijacement, velik broj solinskih pučkih napjeva zapisao je i skladatelj, klapski voditelj i melograf Ljubo Stipišić (Split, 1938. – Split,

Slika 18
Ljubo Stipišić (1938. – 2011.)

2011.). Njegovi solinski zapisi u najvećoj su mjeri postali predmet njegova kasnijega obrađivačkog ili skladateljskog rada i danas su u tom obliku razasuti po brojnim publikacijama koje su u potpunosti ili tek parcijalno posvećene njegovu stvaralaštvu, a neke od tih partitura neobjavljene se nalaze i po arhivima ansambala s kojima je radio. Uprava RKUD-a DC Udarnik je krajem osamdesetih godina Ljubu Stipišića, osim za umjetničko voditeljstvo klape Solin, odnosno Vokalista Salone, posebno honorirala za »muzikološko-istraživački rad na solinskom području«.⁹⁶ U tom kontekstu svakako moramo spomenuti i Stipišićev vrijedan rad na snimanju solinskih pučkih napjeva, koje je samoinicijativno, ali i u sklopu organiziranih projekata, snimao tijekom čitave druge polovine 20. i na samom početku 21. stoljeća.⁹⁷ Iako ih, strogo gledano, ne možemo svrstati u melografsku djelatnost jer nije poznato da je neke od njih Stipišić ikada melografirao (ili možda eventualni zapisi nisu dostupni javnosti), postojanje tih snimaka, kao svjedočanstva određenih glazbenih praksi u određenom vremenu, predstavlja trajnu vrijednost za daljnje proučavanje solinske vokalne folklorne glazbe.⁹⁸

Najstariji Stipišićevi zapisi solinskih pučkih napjeva su, u formi obrade za dalmatinske klape, objavljeni u drugom svesku *Zbornika dalmatinskih klapskih pjesama*.⁹⁹ U tom se *Zborniku* iz godine 1991. nalaze napjevi *Ne kiti mi, dragi* i *Ne kuni me, dobra jube moja*. Prvi napjev Stipišić je zapisao prema pjevanju neimenovanih solinskih pučkih pjevača,¹⁰⁰ a drugi prema pjevanju Mate Barišića.¹⁰¹ U trećem svesku *Zbornika*, iz godine 1992., Stipišić nije zastupljen kao melograf napjeva iz Solina, ali su uvrštene njegove obrade napjeva *Ovdje j' jedna vila*¹⁰² i *Sridu stabal u dubravi*¹⁰³ prema solinskim zapisima Vladoja Berse iz godine 1906.¹⁰⁴

Značajan broj napjeva koje je Ljubo Stipišić zapisao u Solinu, a potom obradio za klape, objavljen je u zbirci

93 J. Martinić 1981.

94 J. Martinić 2015.

95 Autorov arhiv.

96 Arhiv KUD-a Salone, Zapisnik sa sjednice Predsjedništva RKUD-a DC Udarnik od 19. veljače 1987.

97 Usp. K. Duplančić Herman 2015, str. 116-118.

98 Ljubo Stipišić je sa solinskim Pučkim pivačima Gospe od Otoka, u nekim prilikama nazivanim i Pivačima Salone, realizirao tri diskografska projekta. Uz dva ranije spomenuta snimanja iz 1983. i 1984., godine 2002. Stipišić je s Pivačima Salone snimio skoro cjelokupni njihov repertoar glagoljaškoga crkvenoga pučkog pjevanja te ga izdao na prvom CD nosaču zvuka uz knjižicu *Pučki crkveni i svjetovni pjevači Solin. Pivači Salone. Glagoljaško pjevanje Solina*, autora Siniše Vukovića. Istom prilikom snimljeno je još pet svjetovnih pučkih napjeva koji su zajedno sa snimkama iz 1984. objavljeni na drugom CD nosaču zvuka uz spomenutu Vukovićevu knjižicu. Usp. S. Vuković 2002.

99 N. Buble 1991, str. 544-547.

100 Ibid., str. 544.

101 Ibid., str. 546.

102 N. Buble 1992, str. 390-392.

103 Ibid., str. 504-506.

104 Usp. V. Bersa 1944.

Slika 19

Naslovnica Stipišićeve zbirke *Pisman dojeni, pisman blagoslovljeni* iz godine 2008., koja sadrži 21 klapsku obradu pučkih napjeva iz Solina

Pisman dojeni, pisman blagoslovljeni iz godine 2008., u kojoj se nalazi ukupno 21 naslov za koje je autor kao mjesto nastanka zapisa naveo Solin. Objavljene su sljedeće obrade solinskih pučkih napjeva: *A što si mi siv sokole; Blago biše srcu mome; Da mi je znati, Bože moj; Ja te ljubim, djevo mila; Jedno jutro prije zore; Kad pogledan svud je tama; Kako moreš, vilo moja; Ne kiti mi, dragi; Ne kuni me, dobra jube moja; O, jablane moj visoki; Oj, divna obalo; Oj, pitomi sokole; Otvori prozore, bila dvora svoga; Sridu stabal u dubravi; Tiho je more kano raj; Zapivala tica mala; Rano da rani gizdav pastir; Zaljubljena mlada djeva; Vozila se po moru galija; Zeleni se gaj i Ovdje j' jedna vila.*¹⁰⁵

U poglavlju *Dil pisam na kojim se puk uzdrža* Stipišićeve knjige *Anima Delmatica* objavljena je većina obrada solinskih napjeva koje su već bile objavljene u zbirci *Pisman dojeni, pisman blagoslovljeni*.¹⁰⁶ Od ukupno 21 napjeva u zbirci, u *Animi Delmatici* ponovno su objavljeni napjevi A

*što si mi siv sokole; Blago biše srcu mome; Da mi je znati, Bože moj; Ja te ljubim, djevo mila; Kad pogledan svud je tama; Kako moreš, vilo moja; Ne kiti mi, dragi; Ne kuni me, dobra jube moja; O, jablane moj visoki; Oj, divna obalo; Oj, pitomi sokole; Otvori prozore bila dvora svoga; Zaljubljena mlada djeva; Zapivala tica mala i Zeleni se gaj, dok je ostalih šest obrada napjeva izostavljeno.*¹⁰⁷

Zanimljivo je istaknuti da je Stipišić u izdanju iz godine 2012. kod zapisa napjevâ *Ne kuni me, dobra jube moja i Oj, pitomi sokole* kao mjesto nastanka zapisa naznačio samo toponim Sveti Kajo, dok je u ranijem izdanju iz 2008. kod istih napjeva naveo oba toponima, i Sveti Kajo i Solin. Nije nam poznato zbog čega je Stipišić u novijem izdanju razlikovao, odnosno razdvojio Sveti Kajo i Solin, usprkos činjenici da se radi o predjelu koji je i *de iure* i *de facto* uvijek bio integralni dio Solina, a što je Stipišić, tijekom dugogodišnjega rada na tom području, zacijelo znao. Iz tog smo razloga u ovom pregledu Stipišićevih melografskih i obrađivačkih radova napjeve iz Svetoga Kaja punopravno pribrojili onima iz Solina. Osim obrada napjeva, *Anima Delmatica* donosi brojne druge zapise pučkih vjerovanja, molitava, poslovice, brojalica i pučkih ljekarija iz Solina, a Stipišić u poglavlje *Bogobojazne pismice i molitvice* uvrštava zapis teksta solinskoga kolendarskog napjeva *Lipa grada od orija*.¹⁰⁸

Napjeve iz Solina sadrži i Stipišićeva zbirka *Mojih prvih sto pjesama* iz godine 2006., namijenjena dječjim klapama i školskim zborovima, a koja sadrži »jednoglasne, dvoglasne, troglasne i četveroglasne pjesme priređene za postupni rad naših dječjih klapa«. U tom izdanju Stipišić je objavio i obrade pet solinskih pučkih napjeva *Zapivala tica mala; Ovdje j' jedna vila; Da mi je znati; Dobra večer, Bog dâ i Sridu stabal u dubravi*.¹⁰⁹

U pregledu Stipišićevih objavljenih obrada solinskih zapisa važno je spomenuti i njegovo fragmentarno korištenje Bersina zapisa solinske kolende iz godine 1906.¹¹⁰ u oratorijskoj kantati *I rič se Bogon učini* za soliste, muški i ženski zbor iz godine 2006., u desetom odlomku partiture, kod oznake *allegretto*.¹¹¹

Osim navedenih objavljenih zapisa i obrada pučkih napjeva iz Solina, na ovom mjestu spominjem i tri neobjavljena Stipišićeva solinska zapisa, odnosno njihove

105 Usp. Lj. Stipišić 2008.

106 Lj. Stipišić 2012, str. 937-1120.

107 Ibid. Usp. Lj. Stipišić 2008.

108 Lj. Stipišić 2012, str. 125.

109 Lj. Stipišić 2006.

110 Usp. V. Bersa 1944, str. 50.

111 Lj. Stipišić 2011, str. 940-941.

obrade. U prvom redu to je njegova neobjavljena obrada pučkoga napjeva *Podno Klisa, tvrda grada* prema vlastitom zapisu melodijske linije iz godine 1969.¹¹² Za potrebe folklornoga zbora Kulturno-umjetničkoga društva Salona Stipišić je godine 1996. u maniri klapskoga pjevanja obradio napjeve *Marijo, Marijo* i *Niti sam ja seljanka*.¹¹³

Zapisi i obrade Duška Tambače

Najstarije objavljene zapise i obrade skladatelja, melografa i klapskoga voditelja Duška Tambače (Šibenik, 1946.) nalazimo u zbornicima omiškoga klapskog Festivala. Prvi svezak *Zbornika* iz godine 1979. donosi napjeve *Otvori prozore bila dvora svoga; Zapivala tica mala; Žuta kosa odgojena; Mnogo je vrimenta da ni sunce sjalo; Prostite, susidi; Spavaš li, zlato moje* i *Upraj smo van kući došli*, koji su u Solinu zapisani sredinom sedamdesetih godina 20. stoljeća kada Tambača radi s kazivačima Marinom Barišićem Tutom, Nastom Kljakovićem Šantićem, Slavenom Barišićem te grupom solinskih pučkih pjevača i tadašnjom prvom postavom klape Solin.¹¹⁴ U kontekstu prenošenja tradicijskoga pučkog pjevanja u korpus klapskoga pjevanja izrazito je važan Tambačin rad s kazivačem Slavenom Barišićem, koji se našao u dvostrukoj ulozi: člana Pučkih pivača i ujedno prvoga tenora klape Solin. Barišić je na taj način bio svojevrsna poveznica ovih dviju vrlo bliskih, ali estetski ipak različitih glazbenih pojava. S jedne je strane kao vrsni poznavatelj pučkoga pjevanja bio, i u repertoarnom i u estetsko-izvedbenom smislu, prenositelj te starije tradicije u generaciju mlađih pjevača koji su slabije poznavali tradicijski repertoar, dok je s druge strane kao

Slika 20
Duško Tambača (1946.)

klapski pjevač neizbježno u pučko pjevanje unosi neke odlike klapskoga pjevanja koje su utjecale na približavanje tradicijske pučke estetike klapskom pjevanju.

U drugom *Zborniku* iz godine 1991. Tambača je zastupljen s obrađenim zapisima solinskih napjeva *Majko mila, majko draga; O, divna obalo* i *Tužni snovi, bol prosjaka*.¹¹⁵ Ovi su napjevi zapisani početkom druge polovine sedamdesetih godina, dakle nešto kasnije od onih objavljenih u prvom *Zborniku*, a nastali su također prema kazivanjima Marina Barišića, Slavena Barišića i ostalih članova klape Solin.¹¹⁶

U zbirci klapskih obrada Duška Tambače *Pismo moja, hrli tamo* iz godine 2021., koja predstavlja presjek cijeloga njegova melografskog, obrađivačkog i umjetničkog rada s klapama, našlo se i 16 napjeva prikupljenih u Solinu.¹¹⁷ Uz određene redakcije u pogledu samoga notnog materijala, ali i imena kazivača te godinâ zapisa pojedinoga napjeva, u zbirci su objavljeni svi napjevi iz prva dva omiška *Zbornika* te im je pridodano još šest zapisa ranije neobjavljenih obrađenih napjeva *Da mi je znati; Kod ovako divne noći; Ne kiti mi, dragi, bile dvore moje; Ružice rumena; Ne kuni me, dobra jube moja* i obrada napjeva *Sridu stabal u dubravi*,¹¹⁸ čiji je zapis Tambača preuzeo iz Bersine zbirke.¹¹⁹ Ostali su zapisi i njihove obrade također nastali sredinom sedamdesetih godina 20. stoljeća prema kazivanjima Marina Barišića Tute, ostalih solinskih pučkih pjevača i članova klape Solin, uz iznimku napjeva *Ne kiti mi, dragi, bile dvore moje*, koji je Tambača zapisao godine 2001. po pjevanju Tonka Podruga, baritona druge postave klape Solin, čiji je Tambača bio voditelj od 2002. do 2005.¹²⁰ U predgovoru zbirci Tambača navodi kako je »u Solinu 70-ih godina osnovao istoimenu klapu, otkrivši novo melosno blago« te zahvaljuje »tenorima Slavenu Barišiću i nezaboravnom slijepom Marinu Barišiću Tuti iz pučkih pjevača« prema čijem je kazivanju zabilježio popriličan broj napjeva.¹²¹ Međutim, u ovoj sveobuhvatnoj zbirci ipak ne nalazimo Tambačinu obradu solinskoga pučkog napjeva *Moja Mare, moj uzorje*, zapisana u Solinu godine 1974., koju je prva postava klape Solin snimila na već spomenutoj LP gramofonskoj ploči iz godine 1982.¹²²

112 Autorov arhiv.

113 Arhiv KUD-a Salona, 1996, Notni arhiv, partiture.

114 K. Kljenak – J. Vlahović 1979.

115 N. Buble 1991.

116 Ibid.

117 D. Tambača 2021.

118 Ibid.

119 V. Bersa 1944, str. 106.

120 D. Tambača 2021.

121 Ibid, str. 11.

122 Autorova fonoteka.

Zapisi i obrade

Blaženka Juračić

Skladatelj i klapski voditelj Blaženko Juračić (Mostar, 1972.) u Solinu je djelovao kao umjetnički voditelj druge postave klape Solin od 2006. do 2009.¹²³ te je u tom razdoblju za njihove potrebe melografirao i obradio tri pučka napjeva iz Solina. Godine 2006. prema kazivanju Tonka Podruga zapisao je napjeve *Vilo, dvi jabuke; Ružice rumena* i *Ne kuni me, dobra jube moja*.¹²⁴ Iako do sada nisu objavljeni, predmetni zapisi i obrade, uz činjenicu da su niz godina bili na repertoaru druge postave klape Solin, predstavljaju važan doprinos u proučavanju stanja solinske vokalne folklorne glazbe i klapskog pjevanja u Solinu na početku 21. stoljeća.

Slika 21
Blaženko Juračić (1972.)

Obrade Jure Šabana Stanića

Klapski voditelj, pjevač, obrađivač i etnomuzikolog Jure Šaban Stanić (Omiš, 1981.) u Solinu djeluje kao umjetnički voditelj ženske klape Kulturno-umjetničkoga društva Salona od godine 2014.¹²⁵ Za potrebe klape i na poticaj autora ovoga rada, Šaban Stanić je tijekom 2020. obradio solinske pučke napjeve *Blago biše srcu mome* (prema zapisu Ljube Stipišića iz 1976.), *Da mi je znati, Bože moj* (prema zapisu Ljube Stipišića iz 1980.), *Jesi li se Mar' udrila* (prema zapisu Vladoja Berse iz 1906.), *Ne kiti mi, dragi, bile dvore moje* (prema zapisu Ljube Stipišića iz 1969.), *O, jablane moj visoki* (prema zapisu Ljube Stipišića iz 1984.), *Sunce, misec, sjajne*

Slika 22
Jure Šaban Stanić (1981.)

zvizde (prema zapisu Vladoja Berse iz 1906.) i *Zeleni se gaj* (prema zapisu Ljube Stipišića iz 1974.). Isto tako, za muške klape obradio je napjeve *Garifule, cviče moje* (prema zapisu Tonča Ćićerića iz 2002.), *Kad pogledan, svud je tama* (prema zapisu Ljube Stipišića iz 1968.) i *Marijo, Marijo* (prema zapisu Tonča Ćićerića iz 2009.).¹²⁶ Po napjevu *Sunce, misec, sjajne zvizde* naslovljen je već spomenuti nosač zvuka ženske klape KUD-a Salona iz godine 2019.

Iako tek čekaju na objavljivanje, što će omogućiti njihovu širu dostupnost klapama i njihovim voditeljima, obrade Jure Šabana Stanića predstavljaju važan recentni doprinos klapskom repertoaru, posebice onom namijenjenom ženskim klapama. Vrijedi istaknuti da je pod njegovim vodstvom ženska klapa KUD-a Salona na svojim nastupima u finalima omiškoga Festivala dalmatinskih klapa izvela solinske napjeve *Zapivala tica mala* u obradi Ljube Stipišića (54. Festival, 2020.) i *Žuta kosa odgojena* u obradi Duška Tambače (56. Festival, 2022.).¹²⁷

Zapisi i obrade Tonča Ćićerića

Krajem prvoga desetljeća 21. stoljeća skladatelj, melograf, dirigent, klapski voditelj i etnomuzikolog Tonći Ćićerić (Solin, 1984.) po pjevanju više solinskih pučkih i klapskih pjevača, s kojima periodično surađuje kao umjetnički voditelj i organizator, zapisuje niz solinskih pučkih napjeva. Osim napjeva koji prije nisu bili zapisani, ili su barem njihovi zapisi ostali nepoznati i nedostupni, Ćićerić zapisuje i one napjeve kod kojih je uočio značajnije promjene u odnosu na njihove starije zapise, s namjerom da na taj način zabilježi kako su njihovi melodijski oblici varirali kroz vremensko razdoblje od nekoliko desetljeća.

Prve melografske zapise Ćićerić radi godine 2002. prema snimkama Pivača Salone iz 1984., objavljenima na audio kaseti *Pivači Salone pivaju starovinske solinske napjeve* iz 1995., te zapisuje napjeve *Garifule, cviče moje; Tiha noć je i Srce*

Slika 23
Tonći Ćićerić (1984.)

123 Arhiv klape Solin, 2010, bb, Kratki pregled rada klape Solin 2000. – 2010.

124 Autorov arhiv.

125 Arhiv KUD-a Salona, 2019, bb, Popis umjetničkih voditelja ženske klape KUD-a Salona Solin.

126 Autorov arhiv.

127 Arhiv KUD-a Salona, Evidencija nastupa ženske klape KUD-a Salona.

moje, srce tvoje, koje kasnije obrađuje za mušku klapu. Iste godine zapisuje i napjev *Marijo, Marijo*, koji je 2020. obradio Jure Šaban Stanić.¹²⁸

Prema pjevanju Duje Barišića¹²⁹ u ožujku 2008. Ćićerić zapisuje napjeve *Otvori mi taj prozor svoj* i *Kulo previsoka* koje je potom, na poticaj basa Ante Žižića Dujmova, obradio za potrebe druge postave klape Solin.¹³⁰

U razdoblju od 2007. do 2009., u kojem kratko djeluje i kao umjetnički voditelj Pučkih pivača Gospe od Otoka i Vokalista Salone, Ćićerić je prema pjevanju Slavena Barišića i Ante Paraća zapisao i kasnije obradio napjeve *Bila je zvizdana noć; Zajubjena mlada diva; Sinoć sam ti kod majke bio; Dođi mi na plavi Jadran; Nasrid grada Šibenika* i *Podno Klisa, tvrda grada*.¹³¹

Osim što je uglavnom obrađivao vlastite zapise napjeva, Ćićerić je obrađivački pristupio i zapisima Vladoja Berse iz godine 1906.¹³² za napjeve *Jedno jutro prije zore* i *Oj, more duboko*. Svoje zapise napjeva *Garifula, cvijeće moje* i *Marijo, Marijo* Ćićerić ustupa Juri Šabanu Staniću koji ih je godine 2020. obradio za mušku klapu.¹³³

Ćićerićeve zapisi i obrade do sada nisu objavljeni, ali su neki od njih (*Tiha noć je; Oj, more duboko; Kulo previsoka; Podno Klisa, tvrda grada*) snimljeni uživo na svečanom koncertu povodom obilježavanja desete godišnjice djelovanja druge postave klape Solin godine 2010.¹³⁴ Inače, tijekom voditeljskoga rada s drugom postavom klape Solin od 2009. do 2011. Ćićerić na repertoar klape postavlja i solinske pučke napjeve drugih obrađivača poput *Spavaš li, zlato moje* Duška Tambače, *Vilo dvi jabuke* Blaženka Juračića i dr.

Zaključak

Solinsko je klapsko pjevanje u prvim desetljećima 21. stoljeća, usprkos povremenim krizama, u pravilu uspijevalo zadržati svoj razvojni kontinuitet te danas dijeli sudbinu klapskoga pjevanja u ostatku Dalmacije i Hrvatske hodeći ususret društvenim i kulturnim izazovima današnjega vremena. Opća modernizacija i estradizacija klapskoga pokreta te izlazak klapa iz tradicijskoga ambijenta na zabavno-glazbenu scenu snažno su se odrazile i na recentno stanje klapskoga pjevanja

u Solinu. Današnji solinski klapski pjevači, za razliku od svojih prethodnika, ne djeluju lokalno već su razasuti po klapama diljem splitskoga klapskog bazena. Isto tako, i u današnjim solinskim klapama djeluje veliki broj pjevačica i pjevača koji, osim činjenice da pjevaju u klapi koja je administrativno registrirana u Solinu, nemaju sa Solinom nikakvih drugih poveznica. Na taj je način, uz neminovne generacijske smjene i snažan iskorak klapa prema modernosti prekinut direktan kontakt s tradicijom klapskoga pjevanja kakvo su nekadašnji klapski pjevači prihvaćali, nerijetko i kao dio obiteljskoga naslijeđa, od starijih pjevača u svom okruženju.¹³⁵

Ipak, današnje klape koje barem donekle nastoje svoj repertoar graditi na tradicijskim principima i nemaju estradne ambicije izostanak direktnoga kontakta s načinima pjevanja starijih klapskih generacija kompenziraju sustavnim vježbanjem uz pomoć svojih umjetničkih voditelja, ali i autodidaktički posredstvom modernih medija učeći slušanjem drugih klapa, u skladu s osobnim afinitetima. Takve prakse neizbježno dovode do svojevrsnoga unificiranja načina pjevanja jer, zbog izrazite sposobnosti prihvaćanja i oponašanja stilova drugih klapa današnje klape sve manje uspijevaju zadržati prepoznatljive lokalne karakteristike klapskoga pjevanja. U skladu s time, danas je lokalnost neke klape sve češće moguće utvrditi administrativno, tek prema »mjestu prebivališta«, a sve rjeđe prema stilskim osobinama njihova pjevanja.¹³⁶

Neke današnje solinske klape još uvijek barem jedan dio svoga repertoara nastoje formirati oslanjajući se na lokalnu klapsku tradiciju tražeći sebi prihvatljive obrade solinskih pučkih napjeva koje bi zadovoljile njihove glazbene ukuse i individualne estetske kriterije.¹³⁷ U tom smislu i ovaj rad te u njemu iznesena građa od ukupno 51 melografitanoga pučkog napjeva iz kojih su proizašle 74 obrade za klape (od muških i ženskih pa do dječjih) može poslužiti kao referentna točka za kreiranje lokalnoga tradicijskoga klapskog repertoara. Objavljivanje edicije koja bi sintetizirala ovu građu na jednom mjestu i tako je učinila znatno dostupnijom svim zainteresiranim klapama svakako je prijeka potreba o kojoj valja ozbiljno promišljati ususret skoroj pedesetoj godišnjici organiziranoga klapskog pjevanja u Solinu.

128 Autorov arhiv.

129 Višegodišnji pjevač (bariton) i organizacijski voditelj prve postave klape Solin, godine 1987. preimenovane u Vokaliste Salone.

130 Autorov arhiv.

131 Ibid.

132 V. Bersa 1944.

133 Autorov arhiv.

134 Ibid.

135 Usp. J. Čaleta – J. Bošković 2011, str. 32-33.

136 Ibid., str. 76-77.

137 Ovu tvrdnju temeljim na stalnom osobnom kontaktu s današnjim solinskim klapama, njihovim voditeljima i pjevačima s kojima često razgovaram o ovim temama.

Prilog

PREGLED MELOGRAFIRANIH I OBRAĐENIH NAPJEVA TE NJIHOVIH MELOGRAFA I OBRAĐIVAČA KOJI SU OBUHVAĆENI OVIM RADOM, S NAZNAKOM GODINE ZAPISA, ODNOSNO GODINE NASTANKA OBRADE¹³⁸

r.br.	naziv napjeva	melograf	godina	obrađivač	godina
1.	<i>A što si mi siv sokole</i>	Ljubo Stipišić	1969.	Ljubo Stipišić	2004.
2.	<i>Bila je zvezdana noć</i>	Tonći Ćićerić	2007.	Tonći Ćićerić	2012.
3.	<i>Blago biše srcu mome</i>	Ljubo Stipišić	1976.	Ljubo Stipišić	1998.
4.	<i>Blago biše srcu mome</i>	Ljubo Stipišić	1976.	Jure Šaban Stanić	2020.
5.	<i>Da mi je znati</i>	Duško Tambača	1977.	Duško Tambača	1977.
6.	<i>Da mi je znati, Bože moj</i>	Ljubo Stipišić	1980.	Ljubo Stipišić	1981.
7.	<i>Da mi je znati (za dječju klapu)</i>	Ljubo Stipišić	1980.	Ljubo Stipišić	2006.
8.	<i>Da mi je znati, Bože moj</i>	Ljubo Stipišić	1980.	Jure Šaban Stanić	2020.
9.	<i>Dobra večer, Bog dâ (za dječju klapu)</i>	Ljubo Stipišić	/	Ljubo Stipišić	2006.
10.	<i>Dođi mi na plavi Jadran</i>	Tonći Ćićerić	2008.	Tonći Ćićerić	2016.
11.	<i>Garifule, cvijeće moje</i>	Tonći Ćićerić	2002.	Jure Šaban Stanić	2020.
12.	<i>Garifule, cvijeće moje</i>	Tonći Ćićerić	2002.	Tonći Ćićerić	2020.
13.	<i>Ja te ljubim, djevo mila</i>	Ljubo Stipišić	1973.	Ljubo Stipišić	1998.
14.	<i>Jabuko rumena</i>	Vinko Lesić	/	Vinko Lesić	/
15.	<i>Jedno jutro prije zore</i>	Vladoje Bersa	1906.	Ljubo Stipišić	1973.
16.	<i>Jedno jutro prije zore</i>	Vladoje Bersa	1906.	Tonći Ćićerić	2010.
17.	<i>Jesi li se Mar' udrila</i>	Vladoje Bersa	1906.	Jure Šaban Stanić	2020.
18.	<i>Kad pogledan, svud je tama</i>	Ljubo Stipišić	1968.	Ljubo Stipišić	1997.
19.	<i>Kad pogledan, svud je tama</i>	Ljubo Stipišić	1968.	Jure Šaban Stanić	2020.
20.	<i>Kako moreš, vilo moja</i>	Ljubo Stipišić	1969.	Ljubo Stipišić	1971.
21.	<i>Kod ovako divne noći</i>	Duško Tambača	1975.	Duško Tambača	1975.
22.	<i>Kulo previsoka</i>	Tonći Ćićerić	2008.	Tonći Ćićerić	2008.
23.	<i>Lipa grana od orija</i>	Jerko Martinić	1974.	Tonći Ćićerić	2016.
24.	<i>Majko mila, majko draga</i>	Duško Tambača	1975.	Duško Tambača	1975.
25.	<i>Mare moja, moj uzorje</i>	Duško Tambača	1974.	Duško Tambača	/
26.	<i>Marijo, Marijo</i>	Ljubo Stipišić	/	Ljubo Stipišić	1996.
27.	<i>Marijo, Marijo</i>	Tonći Ćićerić	2002.	Jure Šaban Stanić	2020.
28.	<i>Mnogo je vrimena da ni sunce sjalo</i>	Duško Tambača	1974.	Duško Tambača	1974.
29.	<i>Nasrid grada Šibenika</i>	Tonći Ćićerić	2008.	Tonći Ćićerić	2012.
30.	<i>Ne kiti mi dragi</i>	Duško Tambača	1974.	Duško Tambača	1974.
31.	<i>Ne kiti mi dragi, bile dvore moje</i>	Blaženko Juračić	2006.	Blaženko Juračić	2006.
32.	<i>Ne kiti mi dragi, bile dvore moje</i>	Ljubo Stipišić	1969.	Jure Šaban Stanić	2020.
33.	<i>Ne kiti mi dragi, bile dvore moje</i>	Ljubo Stipišić	1969.	Ljubo Stipišić	1971.
34.	<i>Ne kuni me, dobra jube moja</i>	Ljubo Stipišić	1974.	Ljubo Stipišić	1982.

¹³⁸ S obzirom na to da se jedni te isti zapisi, odnosno obrade, nekih napjeva mogu pronaći u više izvora, a da se u tim različitim izvorima ne podudaraju godine nastanka zapisa, odnosno obrade, u ovoj su tablici unesene godine preuzete iz onih izvora, odnosno izdanja, koje su njihovi melografi, odnosno obrađivači, osobno uređivali jer smatram da su u tom slučaju podatci točniji. Pri tome mislim na izdanja Ljube Stipišića i Duška Tambače. Usp. Lj. Stipišić 2012. i D. Tambača 2021.

r.br.	naziv napjeva	melograf	godina	obrađivač	godina
35.	<i>Ne kuni me, dobra jube moja</i>	Duško Tambača	2001.	Duško Tambača	2001.
36.	<i>Niti sam ja seljanka</i>	Ljubo Stipišić	/	Ljubo Stipišić	1996.
37.	<i>O, divna obalo</i>	Duško Tambača	1976.	Duško Tambača	1976.
38.	<i>O, jablane moj visoki</i>	Ljubo Stipišić	1984.	Ljubo Stipišić	1996.
39.	<i>O, jablane moj visoki</i>	Ljubo Stipišić	1984.	Jure Šaban Stanić	2020.
40.	<i>Oj, divna obalo</i>	Ljubo Stipišić	1978.	Ljubo Stipišić	1982.
41.	<i>Oj, more duboko</i>	Vladoje Bersa	1906.	Tonći Čičerić	2010.
42.	<i>Oj, pitomi sokole</i>	Ljubo Stipišić	1972.	Ljubo Stipišić	1978.
43.	<i>Otvori mi, taj prozor svoj</i>	Tonći Čičerić	2008.	Tonći Čičerić	2008.
44.	<i>Otvori prozore, bila dvora svoga</i>	Ljubo Stipišić	1968.	Ljubo Stipišić	1969.
45.	<i>Otvori prozore, bila dvora svoga</i>	Duško Tambača	1974.	Duško Tambača	1974.
46.	<i>Ovdje j' jedna vila</i>	Vladoje Bersa	1906.	Ljubo Stipišić	1987.
47.	<i>Ovdje j' jedna vila (za dječju klapu)</i>	Vladoje Bersa	1906.	Ljubo Stipišić	2006.
48.	<i>Podno Klisa, tvrda grada</i>	Ljubo Stipišić	1969.	Ljubo Stipišić	1969.
49.	<i>Podno Klisa, tvrda grada</i>	Tonći Čičerić	2009.	Tonći Čičerić	2010.
50.	<i>Prostite susidi</i>	Duško Tambača	1975.	Duško Tambača	1975.
51.	<i>Rano rani gizdav pastir</i>	Božidar Širola	1920.	Ljubo Stipišić	1969.
52.	<i>Ružice rumena</i>	Duško Tambača	1976.	Duško Tambača	1976.
53.	<i>Ružice rumena</i>	Blaženko Juračić	2006.	Blaženko Juračić	2006.
54.	<i>Sinoć sam ti kod majke bio</i>	Tonći Čičerić	2008.	Tonći Čičerić	2013.
55.	<i>Spavaš li, zlato moje</i>	Duško Tambača	1974.	Duško Tambača	1974.
56.	<i>Srce moje, srce tvoje</i>	Tonći Čičerić	2002.	Tonći Čičerić	2013.
57.	<i>Sridu stabil u dubravi</i>	Vladoje Bersa	1906.	Duško Tambača	1906.
58.	<i>Sridu stabil u dubravi</i>	Vladoje Bersa	1906.	Ljubo Stipišić	1986.
59.	<i>Sridu stabil u dubravi (za dječju klapu)</i>	Vladoje Bersa	1906.	Ljubo Stipišić	2006.
60.	<i>Sunce, misec, sjajne zvizde</i>	Vladoje Bersa	1906.	Jure Šaban Stanić	2020.
61.	<i>Tiha noć je</i>	Tonći Čičerić	2002.	Tonći Čičerić	2010.
62.	<i>Tiho je more kano raj</i>	Vladoje Bersa	1906.	Ljubo Stipišić	1980.
63.	<i>Tužni snovi, bol prosjaka</i>	Duško Tambača	1975.	Duško Tambača	1975.
64.	<i>Upraj smo van kući došli</i>	Duško Tambača	1972.	Duško Tambača	1972.
65.	<i>Vilo, dvi jabuke</i>	Blaženko Juračić	2006.	Blaženko Juračić	2006.
66.	<i>Vozila se po moru galija</i>	Vladoje Bersa	1906.	Ljubo Stipišić	1994.
67.	<i>Zajubjena mlada diva</i>	Tonći Čičerić	2007.	Tonći Čičerić	2010.
68.	<i>Zaljubljena mlada djeva</i>	Ljubo Stipišić	1970.	Ljubo Stipišić	1970.
69.	<i>Zapivala tica mala</i>	Duško Tambača	1975.	Duško Tambača	1975.
70.	<i>Zapivala tica mala</i>	Ljubo Stipišić	1979.	Ljubo Stipišić	1981.
71.	<i>Zapivala tica mala (za dječju klapu)</i>	Ljubo Stipišić	1979.	Ljubo Stipišić	2006.
72.	<i>Zeleni se gaj</i>	Ljubo Stipišić	1974.	Ljubo Stipišić	1980.
73.	<i>Zeleni se gaj</i>	Ljubo Stipišić	1974.	Jure Šaban Stanić	2020.
74.	<i>Žuta kosa odgojena</i>	Duško Tambača	1975.	Duško Tambača	1975.

Tabla 1

JABUKO RUMENA

pučki napjev, Solin

zapis: Vinko Lesić

obrada: Vinko Lesić

Largo

T. *solo*

mp 1. Ja - bu - ko ru - me - na,
i o - noj go - ri - ci,
2. Vi - lo, dvi ja - bu - ke,
bi - li, vi - lo, me - ni,

T. *ff*

sva - ko - me si
na - koj re - - - ste
ča - te *ff* maj - - - ka,
je' - nu da - - - ro -

B.

f dra - - - - - ga,
tra - - - - - va.
da - - - - - *più p* la,
-va - - - - - la.

Tabla 2

SRIDU STABAL U DUBRAVI

pučki napjev, Solin
zapis: Vladoje Bersa (1906.)
obrađena: Ljubo Stipišić (1986.)

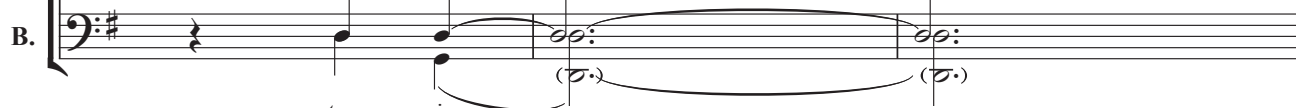
Andante

T. **ditić**

1. Sri - du sta - bal u du - bra - vi pi - sat o - ću
2. Su - zam i - me za - li - va - o srid du - še - vnog
3. Pa što vri - di da sve bla - go ka - me - njem se
4. Po - či o - ću i o - ti' _____ ću u is - to - čna

T.

i - me tvo - je, sve ne - zgo - de u lju - ba - vi,
te - škog bo - ja, ko - je - no sam pro - li - va - o,
me - ni bro - ji, kad naj - lje - pše mo - je dra - go
mis - ta bla - ga, a - li srd - ce vaz - da bi - će

B.

tvo - je
bo - ja
bro - ji
bla - go

sve ne - broj - ne su - ze mo - je.
sve rad te - be vi - lo mo - ja.
u tu - đin se ru - kan go - ji.
bli - zu te - be, mo - ja dra - ga.

B.

Tabla 3

ZAPIVALA TICA MALA

pučki napjev, Solin
zapis: Duško Tambača (1975.)
obrađa: Duško Tambača (1975.)

Molto libero, rustico semplice rit... **A tempo**

T.
8
mf 1. Za - pi - va - la ti - ca ma - la na ze - le - noj
mf 2. Je - dna ma - la cr - na o - ka a u - sni - ca
mp 3. A da zna - deš? ko te ju - bi ka - no ro - sa

B.

gra - ni. Ne - ka pi - va si - ro - ti - ca,
ma - li', do - pa - la se sr - cu mo - me,
cvi - će, da bez te - be sr - ce mo - je

Ne - ka pi - va
do - pa - la - se
da bez te - be

ni - ko joj ne bra - ni. bra - ni.
sa - mo ne - znan zna - li? zna - li?
sri - tno bi - ti ne - će. ne - će.

ni - ko joj ne
sa - mo ne - znan
sri - tno bi - ti

Napomena: u 1. i 2. kitici kod repeticije* 1 X più **f**, 2 X più **p**,
u 3 kitici: 1 X più **p**, 2 X più **f**

Tabla 4

VILO, DVI JABUKE

pučki napjev, Solin
zapis: Blaženko Juračić (2006.)
obrađeno: Blaženko Juračić (2006.)

Andantino **rall.** , **A tempo**

1. Vi - lo — dvi ja - bu - ke, — vi - lo —
mf 2. Bi - li — me - ni vi - lo, — *mf* bi - li —
 3. Ma - ši — se u ni - dra, — *mf* ma - ši —
mp 4. A ja — njoj - zi pr - sten, — a ja —

B. 1. dvi ja - bu - ke
 2. me - ni vi - lo
 3. u — ni - dra
 4. njoj - zi pr - sten

allargando **accel.** **rall.**

dvi ja - bu - ke, — vi - lo — dvi ja - bu - ke, —
 me - ni vi - lo, *p* bi - li — me - ni vi - lo, —
 se u ni - dra, — *p* ma - ši — se u ni - dra, —
 njoj - zi pr - sten, — a ja — njoj - zi pr - sten, —

B. 1. dvi ja - bu - ke
 2. me - ni vi - lo
 3. u — ni - dra
 4. njoj - zi pr - sten

A tempo **allargando**

mf ća - ti — maj - ka da - - - la.
 je - dnu — da - ri - va - - - la.
 iz - va - - di ja - bu - - - ku.
 na de - - - sni - cu ru - - - ku.

Tabla 5

SUNCE, MISEC, SJAJNE ZVIZDE

pučki napjev, Solin
zapis: Vladoje Bersa (1906.)
obrađeno: Jure Šaban Stanić (2020.)

Adagio soave

S.

1. Sun - ce, mi - sec, sjaj - ne zvi - zde, za me - ne su mr - kla noć, kad ne -
2. E - vo zvo - ni sat - de - ve - ti, du - go no - či u zi - mi, ah, pri -
3. A - ko mi se ne - u - ka - žeš pri - je san - ka, mi - li moj, ne - ću

A.

solo

vi - dim ža - lo - sni - ca dra - ga mo - ga k me ni doć -
stu - pi i - te - go - ću smo - ga sr - ca ti smi - ni
za - spat ni - do zo - re od - le - tit će moj spo - koj

vi - dim ža - lo - sni - ca dra - ga
stu - pi i - te - go - ću smo - ga
za - spat ni - do zo - re od - le -

mm

mo - ga k me - ni doć.
sr - ca ti smi - ni
- tit će moj spo - koj.

Tabla 6

OJ, MORE DUBOKO

pučki napjev, Solin
zapis: Vladoje Bersa (1906.)
obrađ: Tonči Čičerić (2010.)

Lento, tempo libero

T.

mp 1. Oj, mo - re du - bo - ko, sva mo - ja ra - do - sti:
2. Ne mo gu od mi - la u mo - re gle - da - ti;
3. Vi mla - di mor - na - ri, za pra - vo ka - ži - te:
4. "On k mo - ru po - šo je, da ro - bu ku - pu - je,

B.

Piu mosso

rit....

T.

f po te - - bi me - ni plo - vi cvit,
mor - na - - re ho - ću pi - ta - ti
o, ku - - da je o - ti - ša - o
i sko - - ro će se vra - ti - ti

B.

Tempo I

T.

mp cvit mo - je mla - do - sti.
za mo - ga dra - go - ga.
moj dra - gi su - đe - ni.
u mi - li za - vi - čaj."

B.

Literatura

- J. Benić 2010 Jure Benić, *Oktet DC 1965 – 1967*, Solin 2010.
- V. Bersa 1944 Vladoje Bersa, *Zbirka narodnih popievaka (iz Dalmacije)*, Zagreb 1944.
- J. Bezić 1979 Jerko Bezić, *Dalmatinske klapske pjesme kroz deset godina omiškog festivala*, u: Krešimir Kljenak – Josip Vlahović (ur.), *Zbornik dalmatinskih klapskih pjesama izvedenih na festivalima u Omišu od 1967. do 1976*, Omiš 1979, 16-23.
- J. Bilač 1965 Jeronim Bilač (ur.), *Dalmacijacement 1865 – 1965*, Split 1965 (nepaginirano).
- N. Buble – Lj. Stipišić 1981 Nikola Buble – Ljubo Stipišić, *Rad folklornih grupa. Jedno područje kulturne djelatnosti u SOUR-u »Dalmacija-cement« u Solinu*, Solin 1981.
- N. Buble 1985 Nikola Buble, *Vokalna folklorna glazba Trogira i Donjih Kaštela od 1875. do 1975, I svezak*, Omiš 1985.
- N. Buble 1991 Nikola Buble (ur.), *Zbornik dalmatinskih klapskih pjesama, II*, Omiš 1991.
- N. Buble 1992 Nikola Buble (ur.), *Zbornik dalmatinskih klapskih pjesama, III*, Omiš 1992.
- N. Buble 1999 Nikola Buble, *Dalmatinska klapska pjesma*, Omiš – Split 1999.
- S. Bombardelli 1973 Silvije Bombardelli, *Tonalne osnove dalmatinskog folkloru*, *Nedjeljna Dalmacija* 102 (III), Split 22. 4. 1973, 12-13.
- S. Bombardelli 1998 Silvije Bombardelli, *Obrade dalmatinskih pučkih pjesama i skladbe za dalmatinske klape*, Leut X, Omiš 1998.
- M. Božić 1949 Mirko Božić, *O iskustvima u radu kulturno-prosvjetnih društava*, *Kulturni radnik* 7-8 (II), Zagreb 1949, 386-391.
- J. Čaleta – J. Bošković 2011 Joško Čaleta – Jurica Bošković, *Mediterranski pjev. O klapama i klapskom pjevanju*, Zagreb 2011.
- T. Ćićerić 2012 Tonći Ćićerić, *Solinsko pučko pjevanje kao predmet melografskoga interesa u prvoj polovini 20. stoljeća*, *Tusculum* 5, Solin 2012, 149-176.
- A. Dobronić 1947 Antun Dobronić, *Zbirka pučkih popijevaka Split – Kaštela – Trogir*, 1947 (rukopis).
- K. Duplančić Herman 2015 Katarina Duplančić Herman, *Ljubo Stipišić Delmata i pučko crkveno pjevanje*, u: Stjepan Bagarić – Daniel Miščin – Ivan Pehar (ur.), *Obrisi stvaralaštva i identiteta. Ljubo Stipišić Delmata*, *Zbornik radova sa simpozija održanog u Zadru 10. listopada 2014.*, Zadar 2015, 109-129.
- D. Fio 1972 Dinko Fio, *Dalmatinske pjesme. Zapisi sa otoka Hvara, Korčule, Lastova, Mljeta, Šolte, Visa i Dubrovnika*, Zagreb 1972.
- H. Ganza 2017 Herci Ganza, *Festival dalmatinskih klapa Omiš 1967 – 2016*, Omiš 2017.

- H. Ganza 2020 Herci Ganza, *Nima vaki testamenta. Biografija Ljube Stipišića Delmate*, Zadar 2020.
- K. Kljenak – J. Vlahović 1979 Krešimir Kljenak – Josip Vlahović (ur.), *Zbornik dalmatinskih klapskih pjesama izvedenih na festivalima u Omišu od 1967. do 1976.*, Omiš 1979.
- L. Kuba 1893 Ludvík Kuba, *Písně Dalmatské*, Slovanstvo ve svých zpěvech X, Prag 1893.
- P. Listeš 2001 Petar Listeš, *Klapa »Petar Kružić« Klis*, Klis 2001.
- J. Marović 2015 Josip Marović, *KUD Zvonimir Mravince*, Mravince 2015.
- J. Martinić 1982 Jerko Martinić, *Glagolitische Gesänge Mitteldalmatiens, Teil I (Text), Teil II (Noten)*, Regensburg 1982.
- J. Martinić 2015 Jerko Martinić, *Kolendarski napjevi srednje Dalmacije*, Solin 2015.
- J. Mirošević 1978 Josip Mirošević, *Pisme staroga Trogira. (Uz I, II i III svezak notne zbirke »Pisme staroga Trogira« u izdanju klape »Trogir« i KUD »Kolo«)*, Čakavska rič 8/1, Split 1978, 45-65.
- Ž. M[užić] 1986 Ž[eljko] M[užić], *Solinjani zakinuti*, Dalmacija-cement 320 (XXIX), Split – Solin, rujan 1986, 3.
- I. Plasaj 1949 Ivo Plasaj, *Pjevački zborovi na Prvom festivalu Saveza*, Kulturni radnik 9-10 (II), Zagreb 1949, 515-518.
- Ž. Rapanić 1979 Željko Rapanić, *Deset godina Festivala dalmatinskih klapa*, u: Krešimir Kljenak – Josip Vlahović (ur.), *Zbornik dalmatinskih klapskih pjesama izvedenih na festivalima u Omišu od 1967. do 1976.*, Omiš 1979, 9-13.
- Lj. Stipišić 1987 Ljubo Stipišić, *Delmatiana. Za zborove a cappella*, Split 1987.
- Lj. Stipišić 2006 Ljubo Stipišić, *Mojih prvih 100 pjesama za dječje klape i školske zborove*, Zadar 2006.
- Lj. Stipišić 2008 Ljubo Stipišić, *Pisman dojeni, pisman blagosloveni. Napjevi za klape*, Zagreb 2008.
- Lj. Stipišić 2011 Ljubo Stipišić, *Identitet*, Split 2011.
- Lj. Stipišić 2012 Ljubo Stipišić, *Anima Delmatica*, Zagreb 2012.
- K. Šarić 1948 K. Šarić, *Osvrt na masovni kulturno-umjetnički rad u Dalmaciji*, Kulturni radnik 3 (I), Zagreb 1948.
- D. Tambača 2021 Duško Tambača, *Pismo moja, hrli tamo*, Omiš 2021.
- F. Tralić 1965 Frane Tralić, *Dalmatinske pjesme i plesovi*, Zagreb 1965.
- A. Vesanović 1988 Ante Vesanović, *Padaj silo. Zbornik partizanskih pjesama, drugi dio*, Split 1988.
- S. Vuković 2002 Siniša Vuković, *Pučki i crkveni pjevači Solina. Pivači Salone. Glagoljaško pjevanje Solina*, Solin 2002.

Summary

Tonći Ćićerić

Folk singing in Solin in the context of development of the klapa singing in Solin since the mid 20th century

Key words: Solin, melographer activity, vocal folk music, folk singing, klapa singing, Dalmatian klapa song

After several visits by melographers to Solin from 1906 till 1947, aimed to collecting the local vocal folk music activities for their own ethnographical or ethnomusicological researches, or within the projects organised and supported by musicological institutions of the same scientific interests, in the latter part of the 20th century the folk singing in Solin became subject matter of an increased interest of music professionals dealing with the klapa singing. While their predecessors had approached the vocal folk music in Solin from a scientific discourse, the melographers of the latter half of the 20th century in the folk singing in Solin found materials for creating the klapa repertoire, especially after establishing the Omiš Dalmatian Klapa Festival in 1967, that stimulated a faster development and rise of the klapa singing.

In Solin the klapa singing developed simultaneously with the klapa singing in the rest of Dalmatia, stimulated by establishing the Omiš Dalmatian Klapa Festival in 1967, to have reached a stronger expansion after founding the Solin male klapa in 1974. From then till the creation of this paper, through activities of numerous male and female klapas in Solin that have made significant achievements at the klapa scene, placing thereby Solin among the reputed klapa localities, the klapa singing in Solin has kept its developmental continuity, today sharing the destiny of the klapa singing in the rest of Dalmatia and Croatia, encountering the present day social and cultural challenges.

In the second part of the paper, the author deals with the activities of the melographers and arrangers, Vinko Lesić, Jerko Martinić, Ljubo Stipišić, Duško Tambača, Blaženko Juračić, Jure Šaban Stanić and Tonći Ćićerić, who in the period of time from 1950 till 2020 collected 44 folk tunes in as many as 54 different melographic records. These records have resulted in 63 arrangements for Dalmatian klapas. In the latter half of the 20th century the klapa arrangers of the folk singing of Solin used also 7 melographic records collected in Solin in 1906 by Vladoje Bersa. From these Bersa's records 11 klapa arrangements have been created. Arrangements of some of the recorded tunes have become part of the standard klapa repertoire, performed by numerous Croatian klapas today. Still, most part of them has remained in the repertoires of the klapas of Solin that, by performing the vocal folk music of their closer region, are trying to preserve their own heritage and music identity.

Translated by Radovan Kečkemet

